

Toto ať je první zásadou jednání:
Důvěřuj v Boha tak,
jako by celý zdar věcí závisel na tobě,
ale na Bohu vůbec;
přece však vynalož všechnu námahu tak,
jako by sám Bůh měl učinit všechno,
ale ty nic.

sv. Ignác z Loyoly

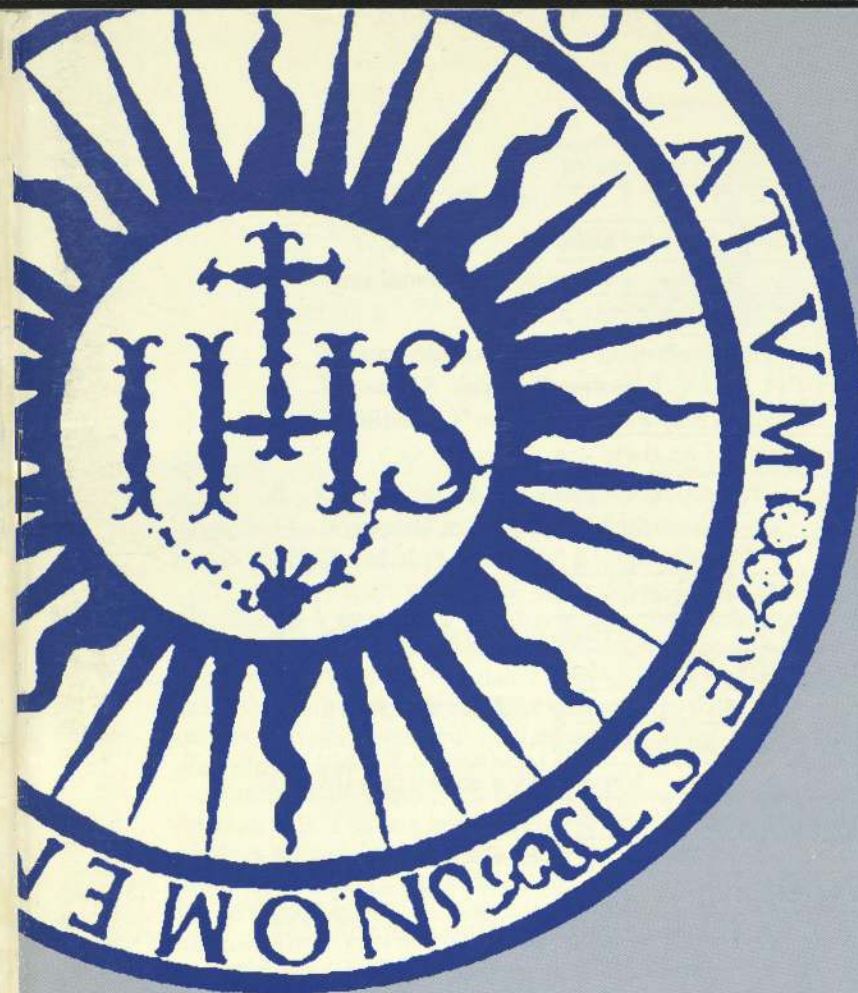
*Vážení čtenáři,
v tomto čísle jste našli složenku.
Máte-li možnost vyjádřit podporu
našemu časopisu a naší práci finančně,
velmi nám pomůžete. Děkujeme.*

PF 2001

Jezuité

Bulletin JEZUITÉ, Ječná 2, 120 00 Praha 2, tel.: (02) 24920447, fax: (02) 96216440
Bankovní účet: KB Praha 5, 125 07 VAKUS Praha 5, č. ú. 8942-051/0100
Vydavatel: Provincialát České provincie Tovaryšstva Ježíšova

Registrováno MK ČR pod č. MK ČR 6066, MIČ 46 674. Tisk: TOBOLA
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha,
č. j. 1234/92, ze dne 22. 10. 1992. Placeno převodem.
NĚPRODEJNÉ

2001
ROČNÍK X

JEZUITÉ

Třetí probace – 8 • Život za hranicemi – 11 • Osobnosti SJ – 20

úvodní slovo - úvodní slovo - úvodní

Vojtěch Suchý, SJ 1

spiritualita - spiritualita - spiritualit

Jezuité a postavení ženy 2

z naší provincie - z naší provincie - z

Rozloučení s P. Janem Formánkem, SJ 4

P. Bohumil Plaček, SJ, zemřel 5

Recenze knihy Pavla Ambrose "O modlitbě" 6

jezuité ve světě - jezuité ve světě - je

Třetí probace – poslední období zkoušky 8

Život českého jezuitu za hranicemi 11

Co nám chybí a čemu dáme přednost? 14

z historie - z historie - z historie - z h

Příběh obyčejného člověka 16

studie - studie - studie - studie - studi

Osobnosti SJ dvacátého století 20

dopisy - ohlasy - glosy - poznámky - d

Vzpomínky a ohlasy čtenářů 29

apoštolát modlitby - apoštolát modlit

Leden, Únor, Březen 30

zprávy - zprávy - zprávy - zprávy - z

Řím, Kolín, Chicago, Holandsko, Rusko, Brazílie 32

Adresa redakce:

Bulletin JEZUITÉ, Ječná 2, 120 00 Praha 2, tel.: (02) 21990241, fax: (02) 96216440,

e-mail: sjpraha@mbox.vol.cz (do rubriky *Předmět* uveďte slovo *Redakce*)

Redakční rada: P. Ludvík Armbruster, F. Václav Dlapka, P. Antonín Holas,
S. Miroslav Herold (koordinátor)

Odpovědný redaktor: S. Miroslav Herold (-mih-)

Technická spolupráce: RNDr. Helena Šmydková

Návrh grafické úpravy: Tomáš Ježek & Refugium

Korektury: Mgr. Marta Popelová

Objednávky, příspěvky a veškerou korespondenci posílejte na adresu redakce.

Uzávěrka tohoto čísla: 25. 1. 2001.

ÚVODNÍ SLOVO

Navykli jsme si na jednoduché schéma náboženských dějin světa: Bůh stvořil nevinného člověka ve světě, který byl dobrý. Ráj na zemi však vzal za své hříchem prvních lidí. Znovu nás však Bůh zachraňuje – poslal na svět svého Syna, aby nás vykoupil.

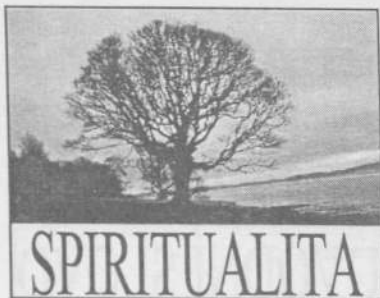
Ti, kteří chápali vykoupění jako návrat do původního stavu v ráji, se klonili také k tomu, aby považovali Kristův příchod na zemi za poslední stadium lidských dějin. Mnozí z prvních křesťanů skutečně očekávali blízký konec světa. Dnes, po dvoutisícileté zkušenosti, lépe chápeme, že vykupitelské dílo Kristovo se stalo začátkem nové éry, důležitější a plodnější. Podle odhadů žilo dosud na zemi snad 80 miliard lidí a víc jich žilo po Kristu než před ním. A kolik jich ještě bude žít?

V těžkých přelomech dneška se rodí nová fáze dějin. Neznáme ještě její budoucí tvář. Zdá se však, že jeden její rys se už zřetelně načrtává. Člověk už dnes nechce jen náhodně využívat přírody a jejích pokladů ke svému prospěchu. Začíná dnes svět řídit, usměrňovat jeho vývoj, přetvářet ho. Právě proto bychom se měli vynasnažit o to, abychom novým generacím ukazovali v novém lesku krásu vykupitelského poslání Kristova.

Středověcí autoři si představovali Krista jako dobrého krále... Dnešek vyžaduje jiné podobenství. Naše generace už nehledá radost ve vítězství, které by podmanilo nepřátelská vojska. Máme-li se bit, tak proti nepoddajné hmotě a vzpurným silám, které brání cestě ke svobodě a ideálu v duších.

To je naše přítomnost, nám darovaná – Ježíš, vzácná perla, poklad nad všechny poklady. Žít tak, že primát bude mít vždycky naše osobní přátelství a společenství s Ježíšem, znamená smýšlet i jednat v jeho Duchu, v jeho lásce, v jeho svobodě a šířit je v církvi i ve světě, všude, kde žijeme.

Vojtěch Suchý

Čteme z 34. Generální kongregace

Následující úryvky z dokumentů
jsou z kapitoly
**Jezuité a postavení ženy
v církvi a v občanském životě**

Jako odpověď prosíme my, jezuité, především Boha o milost obrácení. My sami jsme byli částí občanské a církevní tradice, která se proti ženám provinila. A jako mnozí muži v sobě objevujeme tendenci namluvit si, že se tu nejedná o žádný problém. Možná nechtěně jsme se často stali účastnými jisté formy klerikalismu, která posílila nadvládu mužů tím, že jí dala pečeť Božského schválení. Uznáváme to a chceme reagovat jako jednotlivci i jako společenství a chceme učinit, co je v našich silách, abychom změnili tuto politováníhodnou situaci. *Odstavec 369*

Víme, že obohacení naší víry a naší služby by bylo mnohem menší bez námahy, štědrosti a radosti, kterou dávají mnohé ženy školám, farnostem a dalším oblastem, v nichž s námi pracují. To platí zejména, vztahuje-li se to na práci, kterou laické ženy i řeholnice vykonávají mezi chudými, ať ve městech, nebo na venkově, často ve složitých situacích. Mnohé ženské řeholní kongregace navíc přijaly *Duchovní cvičení a Konstituce* za základ své spirituality a svého způsobu života, a tak se staly jakousi širokou ignaciánskou rodinou. Řeholnice a laičky se staly v posledních letech odborní-

ci v dávání *Duchovních cvičení*. Jako vedoucí zvláště exercicií v každodenním životě obohatily ignaciánskou tradici a samotné chápání nás samých a naší služby. Mnohé ženy přispěly k reformě naší teologické tradice směry osvobozujícími jak muže, tak ženy. Chceme vyjádřit veškeré uznání velkorysému přínosu žen a doufáme, že toto vzájemné obohacení ve službě bude pokračovat a rozvíjet se. *Odstavec 370*

Chtěli bychom uvést několik způsobů, jak my, jezuité, můžeme odpovědět na tuto výzvu, obrácenou k našemu životu a poslání. Netvrdíme, že existuje jediný model vztahů mezi muži a ženami, který by mohl být doporučen, a už vůbec ne vnucován, ani všeobecně, ani v rámci jedné dané kultury. Všimáme si spíše, že naše odpověď musí být skutečně delikátní. Musíme si dát pozor na to, abychom nevnášeli způsoby cizí té které kultuře. Je třeba zavést organický proces změn. S velkou citlivostí se musíme snažit přijmout za svou pedagogii, která nevráží další klín mezi muži a ženou. Tito jsou v určitých situacích již vystaveni silnému tlaku kulturních a socio-ekonomických sil, jež je rozdvíhají. *Odstavec 371*

spiritualita - spiritualita - spiritualita - spiritualita - spiritualita

Za prvé zveme všechny jezuitu, aby s pozorností a odvahou naslouchali zkušenostem žen. Mnohé ženy mají dojem, že je muži vůbec neposlouchají. Naslouchání není možné ničím nahradit. Právě to přivodí změnu vztahů. Bez naslouchání každý počín v této oblasti (ať je sebelépe míněn) pravděpodobně mine skutečné zájmy žen a potvrdí mužský postoj superiority a posílí jejich nadvládu nad ženami. Naslouchat v duchu partnerství a rovnosti je nejpraktičtější odpověď, kterou můžeme dát. Je to základ pro vzájemné partnerství na reformě nepravdivých struktur. *Odstavec 372*

Za druhé zveme všechny jezuitu, aby zaujali jako jednotlivci i prostřednictvím svých institucí postoj solidarity se ženami. Konkretizace toho se bude v jednotlivých zemích a kulturách lišit, ale mohou být nabídnuty mnohé příklady. Měli bychom:
- při naší činnosti zvláště ve školách a univerzitách výslovně vyučovat o podstatné rovnosti mezi muži a ženami;

- podporovat hnutí osvobození žen, která se staví proti jejich vykořisťování a podporují jejich vstup do politického a sociálního života;
- věnovat zvláštní pozornost jevu násilí vůči ženám;
- vhodným způsobem zapojit ženy do prací a institucí Tovaryšstva, včetně výchovy;
- opravdově přijmout ženy do konzultací a rozhodování, týkajících se služeb v Tovaryšstvu;
- spolupracovat s našimi kolegyněmi na společných úkolech ve vzájemné úctě;
- v oficiálních projevech a dokumentech používat výrazy, které rovnoprávně zahrnují ženy a muže;
- podpořit vzdělání žen, zvláště odstranit ve výchovném procesu všechny formy nespravedlivé diskriminace mezi chlapci a děvčaty.
S radostí můžeme uvést, že mnohé z těchto věcí jsou již v různých částech světa uváděny do praxe. Podtrhujeme jejich hodnotu a doporučujeme, aby byly všeobecně zachovávány. *Odstavce 373-381*

"Portrét staré paní" z roku 1935, který namaloval bratr Mario Venzo, SJ. V roce 1958 získal první cenu na italské katolické umělecké výstavě, po níž následovalo několik dalších cen. V roce 1960 začíná s malbou Křížové cesty, v roce 1987 vystavoval 129 svých pláten. Bratr Venzo je řazen mezi 900 nejvýznamnějších italských malířů.

(k textu na str. 28)

Z NAŠÍ PROVINCE

Karel Otčenášek. Koncelebrovali olomoucký světitel biskup Mons. Josef Hrdlička, P. provinciál Vojtěch Suchý a asi padesát kněží z různých farností a z Tovaryšstva Ježíšova.

Promluvu měl P. Jan Pavlík, SJ, z Velehradu. Hovořil na téma liturgického čtení ze 3. kapitoly Knihy Moudrosti. Zdůraznil, že ti, kteří se nalézají v Božím pokoji, žijí také v naději, že pro ně nebude smrt záhubou. Jsou věrní, doufají v Boha, poznají pravdu, láska a smilování se na ně snese. Dále poukázal na to, s jakým pokojem a věrností P. Formánek prožíval celý svůj život, zvláště věznění za německé okupace (Pankrác a Terezín), za komunistické totality (Pankrác, Ruzyň, Terezín, Rtyň) a také jako dělník na stavbě, v cihelně, topič a skladník. V kněžské službě byl jen krátce po válce (Brno, Velehrad), a potom až v sedmdesátých letech, kdy mohl nastoupit jako duchovní správce u řeholních sester v Borotíně u Boskovic a v Mendrice u Litomyšle. Teprve v roce 1990 přichází na Sv. Hostýn, aby tu věrně a neúnavně sloužil až do své smrti jako spirituál domu a zpovědník v bazilice. V závěru své promluvy P. Pavlík vybídl všechny přítomné, aby se snažili žít ve stejném pokoji a ve věrnosti svému povolání, a tím živili naději na setkání všech u Pána.

Rozloučení s P. Janem Formánkem, SJ

P. František Brázdil, SJ

V pondělí 4. prosince 2000 v 11 hodin se na Sv. Hostýně konal pohřeb P. Jana Formánka. Hlavním celebrantem zádušní mše sv. byl Mons. arcibiskup

Po mši sv. poděkoval v bazilice P. Formánkovi zástupce Konfederace politických vězňů a také otec arcibiskup Otčenášek jako spoluvězeň. Poslední rozloučení v bazilice měl otec biskup Hrdlička. Ostatky zesnulého byly přeneseny na místní hřbitov. Obřad nad hrobem vykonal P. provinciál Suchý, který zároveň po obřadu poděkoval všem, kteří se přišli s P. Formánkem rozloučit. Pohřbu se zúčastnilo (mimo biskupy a kněze) asi čtyřicet řeholních sester a na dvě stě věřících.

z naší provincie - z naší provincie - z naší provincie - z naší pro

P. Jan Formánek, SJ, se narodil 23. února 1917 v Praze. V roce 1936 maturoval na arcibiskupském gymnáziu v Praze-Bubenči. 7. září 1936 vstoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova. Po filozofických studiích v Benešově vykonával v letech 1941-2 magisterskou praxi v Praze. Teologii studoval za 2. světové války na řádovém učilišti v Praze. V letech 1944-5 byl ve vězení (Pankrác, Terezín). Na kněze byl vysvěcen 29. června 1945 v Praze u sv. Ignáce. Po třetí probaci na Velehradě působil od roku 1947 jako profesor náboženství a spirituál na biskupském gymnáziu v Brně. V roce 1949 přešel na Velehrad jako socius novicmistra.

V roce 1950 byl v internaci v Bohosudově a potom do roku 1954 u PTP. Poté pracoval jako stavební dělník v Čáslavi. Za komunistické totality byl ve vězení, po propuštění pracoval jako dělník. V roce 1969 mohl nastoupit jako duchovní správce u řeholních sester Dcer Nejsv. Spasitele v Borotíně u Boskovic, v letech 1975-6 pracoval jako skladník ve Svitavách a v roce 1977 znovu nastupuje do duchovní správy u řeholních sester Dcer křesťanské lásky v Mendrice u Litomyšle. 5. listopadu 1979 složil v Brně poslední sliby. V roce 1990 přichází na Sv. Hostýn jako socius magistra noviců, zpovědník a spirituál domu. Až do poslední nemoci neúnavně vypomáhal jako zpovědník v bazilice.

Převzato z Nuntii 11-12/2000

P. Bohumil Plaček, SJ, zemřel

V neděli 21. ledna 2001 o půl deváté ráno zemřel v domově sv. Karla Boromejského v Praze-Řepích, povolán svým Pánem, druhý nejstarší člen České provincie Tovaryšstva Ježíšova, P. Bohumil Plaček, SJ.

R. i. p.

Pohřeb se konal v pondělí 29. ledna 2001 v 10:30 z kostela sv. Ignáce v Praze na Karlově náměstí.

P. Bohumil Plaček, SJ, se narodil 21. října 1911 v malé obci Blanná nedaleko Moravských Budějovic. Roku 1926 začal studovat na jezuitském gymnáziu na Velehradě. Byl nadaným studentem a 14. srpna 1931 vstoupil do dvouletého noviciátu v Tovaryšstvu Ježíšově. V roce 1935 ukončil v Praze-Bubenči střed-

školská studia a zahájil studium filozofie v Innsbrucku (1935-1938). Studium teologie absolvoval v italském Chieri u Turína (1938-1942), kde byl 15. 7. 1941 vysvěcen na kněze. V letech 1942-3 dovršil svoji řádovou formaci ve Florencii třetí probací. Poslední sliby složil v Praze 15. srpna 1948. Pán dopřál Otci Bohumilovi milost úplné řádné formace v Tovaryšstvu Ježíšově. Vše, co následovalo, bylo bouřlivě poznamenáno nepřízní doby, a co slibně začínalo, nebylo dopřáno dokončit.

V těžkých válečných letech zůstal ještě v Itálii a tři roky konal službu ministra domu v Terstu. Domů se vrátil až v roce 1946. Po krátkém "kaplanování" na Velehradě se stal 15. srpna 1946 superiorem komunity a rektorem kostela u sv. Ignáce v Praze až do oné noci ze 13. na 14. dubna 1950, kdy nastala doba zkoušky: deset let internačních pracovních táborů Bohosudov, Osek, Želiv a Králíky, v roce 1960 zatčení a odsouzení na čtyři roky, dva roky vězení ve Valdicích a pak až do roku 1968 práce lesního dělníka v Blanné. Současně mu však bylo dovoleno "po práci" konat duchovní službu u řeholních sester v ústavu sociální péče v Hostimí. V době "Pražského jara" se mohl po osmnácti letech vrátit k přerušené práci u sv. Ignáce v Praze jako rektor kostela. Ovšem roku 1975 musel podruhé opustit své místo – tentokrát byl dán do důchodu. V osmdesátých letech pak ještě vypomáhal v duchovní správě u sv. Pankráce v Praze. V roce 1990, po obnově řeholního života u nás, se stal členem pražské komunity Tovaryšstva Ježíšova, jejím spirituálem a velkým přímluvcem u Pána ve svých modlitbách.

Recenze knihy Pavla Ambrose "O modlitbě"

Antonín Vedral, SJ

Jsou věci, o kterých bychom chtěli být více informováni, ale nedovedeme se přitom odhodlat sáhnout po nabízené knize, neboť se nám zdá příliš obsáhlá a vědecká. Takovou zkušenost jsem nabyl s jednou velkou knihou o breviáři, kterou jsem nechal odpočívat ve své knihovně mnoho let až do dne, kdy jsem ji pozbyl ani nevím jak. Proto jsem docela se zájmem uvítal knihu pojednávající o tomto tématu, která se objevila na podzim loňského roku na knižním trhu. Jedná se o malou knížku vydanou nakladatelstvem Refugium pod názvem *O modlitbě* s podtitulem *Denní modlitba církve na*

Východě a na Západě. Její autor, Pavel Ambros, SJ, přednášející na CMTF UP v Olomouci spirituální a pastorální teologii, dokázal pojednat o breviáři na 77 stránkách knížky slovníkového formátu. Přitom, jak píše v Úvodním slově svého spisu, čerpal informace především z velmi fundované obsáhlé knihy prof. Roberta Tafta *Liturgie na Východě a na Západě* (Řím 1988). Čtenář však v knize Pavla Ambrose najde uspokojivou, dosti podrobnou informaci o breviáři. Myslím, že je tomu tak proto, že autor sleduje v celém obsahu knihy jen jedno téma: modlitbu, a to modlitbu v denní modlitbě cír-

kve. Tomuto záměru mu posloužil kompoziční plán, ve kterém zdánlivě dává ještě menší místo liturgické modlitbě západní církve, když začíná starozákonní modlitbou Izraelitů a končí liturgií hodin Východu, k tomu ještě s dlouhými ukázkami liturgických modliteb. Avšak čtenář pozná, že díky takové volbě látky a jejího uspořádání je přiveden k tomu nejpodstatnějšímu, co na modlitbě breviáře je, k většímu pochopení potřebnosti a krásy modlitby.

Ve své malé publikaci mohl autor knížky naznačit jen některé základní vývojové prvky, které vedly k dnešní podobě breviáře. Sděluje je na pozadí dějinných událostí. První křesťané ze židovství se scházeli k modlitbě v jeruzalémském chrámě, křesťané ve světě pronásledovaní i žijící pokojně v obdobích klidu se v modlitbě prohlubovali vedeni naukami svatých Otců. Scházeli se v katedrálách kolem svých biskupů. Denní modlitba se rozvíjela v egyptských klášterích, ze kterých se šířila na Východ, hlavně zásluhou sv. Bazila. Na Západě vývoj modlitby ovlivnila mnišská hnutí vedená sv. Kolumbánem a sv. Benediktem. Do 11. stol. byly místem denní modlitby církve jen katedrály, kláštery a některé kostely. S růstem farností a požadavkem mnišských a řeholních řádů modlit se soukromě dochází na Tridentském koncilu k vytvoření zkráceného mnišského officia (povinnosti) neboli breviáře s povinností modlitby pro klerus a řeholníky. Nakonec reforma breviáře na II. vatikánském koncilu dala podnět a vybízí ke společnému slavení liturgie hodin, jak to konaly

křesťanské komunity ve 4. a 5. stol., a k rozvinutí i takových forem modlitby, které se slaví ve farních společenstvích.

Pojmy, na nichž spočívá denní modlitba, jsou ve spisku vyloženy buď samotným autorem (např. rozdíl mezi časem chronos a časem kairos), nebo církevními Otci, a to včetně podrobného výčtu jednotlivých liturgických hodin, jejich zdůvodnění a náplně (tak sv. Bazil). Jestliže autor vyložil obsahový rozdíl pojmu chronos a kairos, myslím, že měl též vyložit etymologický původ běžného termínu "liturgie", který se sice velmi často užívá a rozumí se mu, ale znalost jeho etymologie srozumitelnost posílí (řec. leiturgie ve starověkém Řecku znamená službu obci nebo státu nebo druh daně ukládané bohatým).

Většina kapitol má jako motto článek ze Všeobecných pokynů k Denní modlitbě církve. Tím se ukazuje, že kniha *O modlitbě* nechce nahradit Úvod do breviáře (jak kněžského, tak zkráceného vydání, určeného pro ty, kdo nemají povinnost modlit se denně všechny části včetně modlitby se čtením), ale již řečené dále vysvětlit. To ukazuje např. tento citát uvedený autorem v poslední kapitole: liturgie hodin "nás vede k bdělosti, která se staví proti duchovnímu snění, kterým se člověk nechá ukolébat běžnými denními událostmi, které se stávají automatickými, odehrávají se jako sen. V tomto stavu v nás nemůže růst Boží království. Proto je třeba modlit se bez přestání; to je také způsob, jak odpovědět na Pánův příkaz".

Třetí probace – poslední období zkoušky

Jiří Sýkora, SJ

Člověku se pod termínem "třetí probace" možná nevybaví nic konkrétního. Třetí probace, kam to zařadit? Nebudu vás dlouho napínat. Je to

poslední etapa jezuitské formace, která následuje po nezbytné intelektuální a duchovní formaci, po zkušenostech z různých apoštolských prací, na závěr dlouhé přípravy na věčné sliby.

Konstituce SJ říkají: *Proto je užitečné, aby ti, kdo byli poslání na studia, po skončení námah a starostí se vzděláním rozumu se horlivě cvičili v posledním období zkoušky ve škole srdce. Mají se věnovat duchovním i tělesným pracím, které napomáhají k větší pokoře a zapírání veškeré smyslnosti, vlastní vůle a svéhlavosti a jež přispívají k lepšímu poznání Boha a větší lásce k Němu. Neboť čím více sami v nich pokročí, tím také budou lépe pomáhat druhým k duchovnímu pokroku k větší slávě Boha a našeho Pána* (odst. 516). A odstavec 126 Examinu jen dodává: *A mají být pevně rozhodnuti po skončených studiích a zkouškách vstoupit na celý život do Tovaryšstva k větší cti a slávě Boží.*

P. provinciál mi nabídl třetí probaci již vloni, ale až letos (2000) po Novém roce se začaly rýsovat konkrétní možnosti. Z bohaté nabídky zemí Latinské Ameriky jsem volil španělsky mluvící Mexiko – především proto, abych si prohloubil znalosti jazyka, kterým mluvil sv. Ignác, a také proto, že ve španělštině je kompletní literatura týkající se nejen

dějin SJ, ale především ignaciánské spirituality, což je pro studium jezuitů nezbytné. Dalším motivem bylo vlídné klima, které v případě Mexika je velmi vyhovující. To, že na konci listopadu je venku teplota okolo 27 stupňů, se nezažije zase tak často. A v neposlední řadě mohu poznat jinou kulturu, jinou mentalitu, jiné zvyklosti.

Po nezbytných přípravách, kdy jsem byl očkován proti úplně všemu (i proti sežráním krokodýlem), kdy po delší době nejistoty konečně na mexickou ambasádu v Praze dorazilo moje vízum, kdy jsem si v Madridu na jazykové škole ENFOREX (všele doporučuji) osvěžil španělštinu a kdy jsem uzavřel své pětileté působení v exercičním domě v Českém Těšíně, jsem konečně začal balit. Balení nemám rád, protože si většinou až na cestě vzpomenu, co všechno jsem zapomněl. Kupodivu vše se podařilo. Děkuji komunitě v Těšíně, že se mnou měla v posledních dnech před odjezdem mnoho trpělivosti.

Společnost British Airways se vzorně zhostila dopravy mé tělesné schránky z Prahy přes Londýn do

Mexika, necelých deset tisíc kilometrů. Na letišti bylo menší vzrůšo, protože mi chyběl, jak jinak, jeden papír. Teprve po hodině našli svoji kopii a mohl jsem dostat vytoužené razítko. Zavazadla mezitím celou hodinu poslušně obíhala na pásu a já jsem zjistil, že musím vyplnit další formulář: co vezu, odkud to vezu, kolik toho vezu, proč to vezu, kolik stálo to, co vezu, s kým to vezu a co nevezu... Málem mi uletělo další letadlo do Guadalajary. Tu noc jsem určitě vytvořil rekord v běhu se třemi kufry po letištní hale. Bylo třeba se rychle přemístit z mezinárodních příletů na národní odlety, potvrdit odlet, odevzdat před okamžikem pracně vyvednuté kufry, projít dalším rentgenem, najít patřičný *gate*, odkud to letělo. V letadle jsem ani nestačil dopít třetí plechovku minerální vody a už jsme přistávali. Guadalajara je od Mexika D.F. vzdálena jen 580 kilometrů. Zavazadla se neztratila, a tak jsem se v klidu mohl na letišti přivítat s P. Ramónem Mirajezem, který je magistrem třetí probace mexické provincie SJ v Puente Grande, místě mého konečného určení. Přesně po 24 hodinách cesty z Prahy jsem byl ve svém pokoji. Vzpomínal jsem, jak první misionáři z Evropy cestovali celý rok – ještě že žijeme ve 20. století.

Co českého člověka v Mexiku nejvíce zaujme? Asi nejprve tropické podnebí. Všude palmy, kaktusy, u domů v zahrádkách pomerančovníky, citroníky, agáve a mnoho další vegetace. Dále je sympatická velmi přátelská mentalita místních lidí.

Jsou pohodoví, klidní, usměvaví... To se mj. projevilo na imigračním úřadě v Guadalajare. V životě jsem nevyplňoval tolik formulářů jako tady v Mexiku. Však také začátkem listopadu se v ulicích protestovalo proti rozbujelé administrativě. Protože je nás na probaci mezi dvanácti devět cizinců, chodíme na imigrační úřad postupně celý měsíc.

Strava je velmi chutná. Hlavní součástí mexického jídelníčku je kukuřice. Ve všech podobách a skupenstvích, ráno, v poledne, večer. Nepostradatelnou přílohou každého jídla je "tortilla", kukuřičná placka. Kukuřici jsem měl našťastí vždycky rád. Snad by se našinci mohla mexická strava zdát trochu pikantní, ale je to jen otázka zvyku. Chili nebo tabasco se dává do všeho. Dům, kde bydlíme, má vlastní ranč, takže veškeré produkty jsou čerstvé, "z vlastní zahrádky". Domorodé pivo je hrozné, zato místní specialita Tequila, destilát z agave, je velmi lahodná.

Menší technické problémy nastaly, když jsem chtěl zapojit počítač do zásuvky: je třeba shánět nejen redukcce, ale i transformátor, protože v síti je jen 110 V, a navíc elektřina coby v posledním domě na samotě značně kolísá.

Za doby P. Generála Arrupeho se formační domy stavěly na samotě, aby ruch města nedoléhal dovnitř. To se podařilo dokonale, protože nejbližší vesnice s asi třiceti obyvateli, S. Antonio, je čtyři kilometry daleko. Je zde ticho, klid, civilizace daleko.

Někdy ale je potřeba do civilizace zajet. K tomu slouží "camioneta",

malá dodávka (Chevrolet), kterou se velmi rychle přemísťujeme mezi Puente Grande a Guadalajarou.

Guadalajara má asi jeden milion obyvatel, hlavní město Mexiko D.F. asi 19 milionů. Z přírodních zajímavostí je tu především sopka Popocatepetl, která svým občasným odfukováním děsí okolní obyvatelstvo.

Je tady vidět veliký vliv USA. O církvi moc psát nemohu, protože tu teprve poznávám. V prosinci budeme na apoštolských experimentech, budu tedy více v obraze.

Konečně pár vět k významu probace: P. Kolvenbach, současný generální představený SJ, ve svém direktoriu k třetí probaci z roku 1991 uvádí, že *třetí probace je obdobím formace jezuitů, které nabízí nové podněty či novou dynamiku pro jeho život. Kvalita třetí probace, prožítá v duchu našeho povolání, se odráží v apoštolské a řeholní vitalitě Tovarystva Ježíšova a jeho provinciích.*

Náplní všedního dne v Puente Grande je intenzivní studium všech jezuitských dokumentů, které inspiroují život jezuitů, zvláště života sv. Ignáce, Konstituci a posledních Generálních kongregací. V jejich světle konfrontujeme vlastní povolání. Je to příležitost k osobní i společné reflexi nad životem, ke kterému jsme povoláni. Přednášky, studium, sdílení, modlitba – každý den uteče neuvěřitelně rychle. Je čas i na sport, což je nezbytná relaxace. O víkendech se obvykle vypravíme do Guadalajary; už jsme navštívili noviciát SJ, mohutně povzbuzovali při fotbalovém zápasu noviců a scholastiků, pro-

hlédli jsme si místní katedrálu, prošli centrum města. Rád bych navštívil místa spojená se starobylou mayskou a aztéckou kulturou, kterou jsem před svým odjezdem do Mexika studoval.

Velmi pěkným momentem každého dne je komunitní mše svatá v 18.45. Střídáme se v celebraci a každý do slavení Eucharistie vnese něco osobitého, sobě vlastního. Vytvoří se vždy nádherná atmosféra. Nejdlejší jsou asi přímlyvy, kde se odráží to, co každý prožívá v srdci, ale často i to, co prožívá celá společnost toho konkrétního státu, odkud pocházíme. Všichni Mexičané jsou výborní kytaristé, takže nám někdy vymezený čas nestačí. Je nás tu celkem dvanáct (Chile, Brazílie, Panama, Guatemala, Mexiko, Haiti, Španělsko) různých mentalit, kultur, barev. Já jsem vůbec první exemplář z východní Evropy. Všichni jsou zvědaví, jak v té východní Evropě žijeme, a tak si důkladně procvičují španělštinu. Příští týden mě čeká "čarla", povídání o České provincii SJ.

12. prosince je slavnost Panny Marie Guadalupské, největší slavnost v Mexiku, tak všechny své přátele doporučím pod její ochranu. 2. ledna začínáme třicetidenní exercicie.

Jubilejní rok 2000 se zvolna chýlí ke konci. Všem přeji pokojné prožití narození Spasitele, šťastné vykročení do prvního roku třetího tisíciletí a požehnání pro následujících 365 dnů.

Mejico, nunca ti quiero olvidar.

Život českého jezuitu za hranicemi

Jiří Novotný, SJ

Dokončení z minulého čísla

Nynější Italská republika Řím hlavně na okrajích se oděla do moderního hávu, jak o tom svědčí Monumento Vittorio Emanuele nebo EUR, čtvrt' směrem do Ostie, což býval římský námořní přístav "Ostia Tiberina".

Během studií jsem se nesetkal s žádným českým scholastikem, který by studoval se mnou. Spolužáky byli tehdy Slováci – Lackové, Dančo a jiní. Skoro bych zapomněl na Fr. Strmisku, který pak vystoupil, a L. Armbrustera, jenž nám vypravoval, jak ho jako rakouského příslušníka policejní doprovod dovezl z "koncentračního kláštera" až na hranice. Měl jsem tu čest, že mi ministroval při mé primici v postranní kapli baziliky Santa Maria Maggiore, kde se mnou koncebrovali Otcové Olšr a Řezáč.

Ti patřili do skupiny Otců, kteří pracovali v Římě na různých církevních školách: P. Olšr na Orientale a P. Bohumil Horáček, pozdější rektor Rusika, oba z velkopolské provincie, ze začátku ještě P. Václav Feřt, spirituál Nepomucena a občasný hlasatel české sekce vatikánského rozhlasu, dále P. Řezáč, dlouholetý sekretář Orientale, a na Gregoriáně P. Kořínek, s nímž jsem přijel do Říma 3. listopadu 1947 a který tam nejprve studoval, a pak učil filozofii až do své předčasné smrti.

Všichni jsme se znali a občas navštěvovali. Nám scholastikům během studia bylo zakázáno se s Otcí stýkat – známé pravidlo separace, o kterém se dnes málo ví. Ke své škodě jsem toto nařízení poctivě zachovával, protože jinak by mi byl P. Feřt dohodil nějakou tu přednášku ve vatikánském rádiu, jak mi to později vyčetl.

Stýkali jsme se pravidelně o některých svátcích na párky "u Řezáčů", což se později zaměnilo porchetou u Otce Špidlíka, který mezitím vystudoval na Orientale a stal se spirituálem v Nepomucenu. O jeho literární činnosti se netřeba šířit, všichni ji dobře znají. Přitom Otec Josef Olšr učil ruské církevní dějiny (mám jeho přednášky ještě poctivě zachovány, rád bych je přeložil do češtiny a uveřejnil), Otec Alois Řezáč tamtéž církevní právo a kromě toho byl ministrem nás scholastiků-rusipetů, těch, kteří jsme se připravovali na misie v Rusku, ale kam jsme se nakonec nedostali. Nahradili nás druzí a podle zpráv si nevedou právě špatně.

P. Řezáč jezdil na prázdniny k moři u Neapole a když se poslední rok rozhodl, že tam nepojede, všichni věděli, že je s ním již zle a skutečně týž rok zemřel.

Otec Jan Krajcar před svým odjezdem do Kanady, kde učil cír-

keyvní dějiny v Torontě, napsal ještě v Římě obsáhlou studii o dějinách florentského koncilu, ve sborníku, který potom vydalo Orientale.

Ne bez určitého potěšení se poslouchalo vyprávění o jezuitském povolání tří studentů velehradského Papežského ústavu, Otců Olšra, Horáčka a Vaněčky. Velehradské gymnázium, kde učili výborní profesori, jako Otcové Jaroslav Ovečka, Závadský, Smrž a jiní, nemělo právo udělovat maturitu, kterou abiturienti získávali v Praze-Bubenči. Zato však tehdejší profesor na římském Orientale a později také provinciál, Otec Spáčil, mu vymohl titul Papežského ústavu, Istituto Pontificio, jaký měly některé římské akademie. V povědomí profesorů, a pak i studentů měl pokračovat v cyrilometodějském duchu díla velehradských kongresů tím, že připraví kněžská povolání, především pro jezuitu, a v neposlední řadě i budoucí misionáře do Ruska. S touto ideou přišli ti tři, vlastně ten nejodvážnější z nich, Olšr, po maturitě k tehdejšímu provinciálovi, který se svým smyslem pro aktuální potřeby provincie jim prostě odpověděl, aby na nějakou ruskou misi už vůbec nemysleli. Olšr se tedy vypravil do velkopolské provincie, která tehdy měla misi východního obřadu na Bílé Rusi, a dal se tam přijmout s ostatními dvěma do novicitátu. Studovali pak myslím v Polsku, ale také v Římě, snad i v Rusiku.

Na všechny tři mám dobré vzpomínky. Když jsem byl prefektem na Velehradě v téměř Papežském ústavě, Otec Vaněčka mi dával příležitost

zpívat mu a číst epistolu při jeho byzantské liturgii v Cyrilce. To byl můj první vstup do tajů Východu.

V Římě se mě pak ujal především Otec Horáček, kterému jsem se pak špatně odplatil za jeho rektorátu v Rusiku, když jsem jako konsultor domu nepodporoval jeho návrhy. Nakonec se usadil u jedné sester v Rakousku, ale neopomněl sbírat ruské knihy, které po jeho smrti převzal Otec Kunert a nakonec poslal do Centra Aletti v Olomouci.

Nesmíme zapomenout ani na naše bratry. Snad nejvýznamnějším z nich byl F. Šíra, dokonalý znalec Svaté země. Žil totiž v jeruzalémské odbočce římského Biblika a skoro naslepo prováděl po celé Palestině studenty, kteří tam byli posláni. Ke konci svých dnů se však přestěhoval do mateřského ústavu v Římě. Zdá se mi, že neměl velkých styků s vlastní.

Tím se lišil od F. Maluše, krejčího na Gregoriáně, jemuž jsme chodili na Gregoriáně, jemuž jsme chodili blahopřát ke konci roku na svátek svatého Tomáše Becketa. Byl hrdý na to, že musí být považován za prvního krejčího v Tovaryšstvu, protože u něho šil každý Otec generál. Za své umění děkoval učňovské praxi ve Vídni a vždy vzpomínal, že tam zažil ještě koňskou pouliční dráhu. I když se tím nijak zvlášť nechlubil, považoval za svou povinnost písemně evangelizovat naši ubohou vlast, úpící pod hnětem ateistického režimu. Čas od času napsal několikastránkový dopis s duchovním poučením, dal si jej na Gregoriáně rozmnožit a posílal jej na určité adresy.

Naším společným představeným byl tehdy slovanský asistent, Otec Antonín Prešeren, synovec slovinského biskupa, jenž úřadoval během tří generálů a udržel se v úřadě déle než kterýkoliv jiný asistent v celých dějinách Tovaryšstva. Zastával totiž úřad českého provinciála za hranicemi, vizitátora všech mezinárodních domů v Římě a představeného tak zvaných rusipetů. V té funkci mě také poslal studovat na Bibliikum, protože byla naděje, že se v Rusku založí seminář, a připravovali se pro to profesori.

To mi připomíná, že jsem vlastně zařizoval i pohřeb svého svätitele Vladyky Alexandra Jevrejnova, titulárního arcibiskupa Parijského, protože zemřel v létě, kdy nikdo zodpovědnější nebyl doma v Rusiku, kde on měl své komnaty.

Vladyka Alexandr Jevrejnov byl původně diplomatem v carských službách. Ke katolictví konvertoval ještě v Cařihradě, v Římě již byl sekretářem ruského vyslanectví v Itálii, při komunistickém převratu opustil diplomatickou službu, vstoupil do francouzského semináře, byl vysvěcen a působil na nunciatuře v Paříži. Odtud ho povolali, když potřebovali světicího biskupa východního obřadu v Římě.

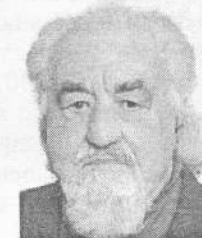
Jeho přítelem byl Otec Nikolaj Bock, kdysi sekretář vyslanectví ve

Vatikánu. I on opustil v téže době diplomatickou službu, jel učit němčinu do Japonska a když mu žena zemřela, požádal ve svých šedesáti letech Pia XII., kterého znal ještě jako sekretáře vatikánského Státního sekretariátu, o svěcení a vstup do Tovaryšstva, a který jako jezuita, zdá se mi v New Yorku, také zemřel.

Nástupcem Otce Prešerena se stal Otec Mruk, profesor na Gregoriáně, kterého na to připravili tím, že ho udělali superiorem komunity na Gregoriáně. Přišel na obhajobu mé teze, která skončila fiaskem. Když jsem se po letech dostavil na sekretariát Gregoriány, aby mi uznali francouzské překlady řeckých textů exegeze Listu ke Galat'anům Eusebia z Emesy, bylo mi řečeno, že vedoucí teze a děkan fakulty prohlásili věc teze za uzavřenou s nadějí, že mi to nebude škodit v mém apoštolátě.

Díky Bohu mi to v mém apoštolátě nijak neškodilo. Od Prešova přes Spišskou Kapitolu do Olomouce jsem učil Starý Zákon a hebrejštinu, nemluvě již o soukromých kursech italštiny, angličtiny a francouzštiny. A zdá se mi, že na to mí studentici docela rádi vzpomínají, jako ten, kterého jsem poslal domů, aby se vrátil, až to listí na stromech za oknem místo zeleného bude žluté. A on se tím pak docela rád všude chlubil.

P. Jiří Novotný, SJ, je vicesuperiorem komunity v Olomouci a od roku 1996 delegátem P. Provinciála pro přípravu kanonizace P. Martina Štědy.

Co nám chybí a čemu dáme přednost?

Tomáš Pavlů, SJ

Právě dokončená budova Evropského komunikačního a kulturního centra (ECCC) ve Varšavě-Falenici ještě voněla novotou, když se v ní v listopadu minulého roku setkala třicet čtyři jezuitů ze střední a východní Evropy, kteří pracují v oblasti sociálního apoštolátu nebo se o tuto oblast zajímají. Sociální apoštolát je pojem velmi široký. Zahhrnuje působení věřících v uprchlických táborech, ve věznicích, práci s ohroženou mládeží, ale i s lidmi, kteří se z nějakého důvodu ocitli v tísní.

Sociální apoštolát nejsou jenom lidé, kteří pracují přímo v terénu, ale třeba i ti, kteří přednášejí sociální učení církve na vysoké škole. Skupina, která se zde setkala, byla velmi rozmanitá; objevili se v ní scholastici, ale i zkušený harcovník jako P. Kušan (Jezuitská služba uprchlíkům v Záhřebu) a P. Iacuzzi (Albánie) a také jezuité, kteří na tomto poli začínají pracovat. Účastníci setkání působí v těchto zemích: Albánie, Česká republika, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Polsko, Rumunsko, Kazachstán, Slovensko a Slovinsko. Dva hosté, jezuité Michael Hainz z Mnichova a Andreas Schermann z Vídně, pracují v oblasti sociální reflexe a zúčastnili se celého setkání.

Jedním z hlavních bodů setkání bylo společné studium dopisu Otce generála *O sociálním apoštolátě* z ledna roku 2000. Účastníci se zamýšleli nad jeho aplikací v postkomunistických zemích. Samotný dopis varuje před oslabením a erozí sociálního apoštolátu a vyzývá jezuitu

k jeho obnově a oživení. Dále jsme si vyměnili své zkušenosti a navzájem se více poznali.

Kromě dopisu Otce generála jsme měli i jiné příspěvky. Otec Kazimierz Wojt, SJ, hovořil o sociálním apoštolátu v Polsku. Jeden večer jsme shlédli albánský film *Moderní doba*, který ukazuje život a práci komunity Emmanuel s drogově závislými v Itálii a Albánii. Mladí lidé se snaží osvobodit z otroctví drog modlitbou a prací. Jedním z protagonistů je i P. Iacuzzi, který byl mezi námi, a stal se tak filmovou hvězdou večera. Film přesvědčil o tom, že sociální apoštolát je také prací pro kněze. Provinciál severopolské provincie P. Andrzej Koprowski hovořil o nezbytnosti skončit s postojem, že služba spravedlnosti je v rozporu se službou víře. V diskusi padla i otázka, proč v zemi, kde je 90 % občanů pokřtěných, zvítězila ve volbách bývalá komunistická strana. Jako jeden z důvodů byla uvedena i medvědí služba fundamentalistické katolické rozhlá-

sové stanice, která svými agresivními pořady vyděsila voliče.

Velmi inspirující, upřímný a provokativní byl písemný příspěvek provinciála Ruského regionu, Otce Jerzyho Karpinského, který se setkání nemohl zúčastnit osobně. Mimo jiné napsal: "Když si musíme přiznat svůj neúspěch či nezdar, často se snažíme vymluvit na to, že jsme trpěli a že nás komunisti zničili." P. Karpinský ve svém příspěvku litoval, že mladým jezuitům, kteří chtějí pracovat v těžkých podmínkách v Kazachstánu, to není umožněno. Poukázal na přímou souvislost mezi Duchovními cvičeními a sociálním apoštolátem: nacházet trpícího Krista v trpících. Postěžoval si, že někteří členové řádu mají velké ideály, ale přitom nejsou ochotni žít v nepohodlí těžších podmínek. Na závěr položil otázku: "Chybí nám víra a trpělivost, nebo prostě dáváme přednost pohodlnějšímu životu?"

Diskuse v malých skupinkách se střídaly se zasedáním všech účastníků. Zde jsme viděli rozdíly mentalit a vizí církve. Například jedna skupina už připravovala konkrétní návrhy, zatímco jiná uvažovala o smysluplnosti sociálního apoštolátu. V této někdy napjaté a unavující atmo-

sféře vznikl nakonec společný dopis našim provinciálům, ve kterém je požadavek na vytvoření efektivní a fungující struktury, která by koordinovala sociální apoštolát v každé provincii. Někdo možná zklamaně řekne: "Další struktura!" Ale všichni jsme podtrhovali slova efektivní a fungující.

Taková setkání jsou také příležitostí k večernímu neformálnímu povídání. Každé ráno jsme se setkali při modlitbě – inspirací nám byl text Svatého otce adresovaný účastníkům Polské jubilejní poutě v červenci minulého roku – a v poledne jsme měli mši svatou.

Setkání bylo připravené a vedené komisí, která koordinuje sociální apoštolát v naší asistenci, a sekretářem pro sociální apoštolát z římské kurie, P. Michaelem Czernym. Organizátoři neoponechali nic náhodě: jezuité ze Slovenska a z České provincie, kteří doma marně sháněli překlad dopisu Otce generála, jej ke svému údivu našli připravený ve Varšavě! Velké díky patří severopolské provincii za její pohostinnost. Podle nejednoho účastníka se toto setkání zabývalo problematikou sociálního apoštolátu na hlubší úrovni a za to patří díky všem.

Redakce se omlouvá za nedopatření, k němuž došlo v rubrice **Zprávy** v minulém čísle, kde bylo napsáno, že 24. října byl P. Ambros, SJ, uveden do funkce děkana TF UJEP. Správné znění je: 24. října byl P. Ambros, SJ, uveden do funkce děkana CMTF UP. Děkujeme za pochopení.

-red-

Z HISTORIE

Příběh obyčejného člověka (o Samuelu Fritzovi, SJ)

Kamila Broulová

Dokončení z minulého čísla

Celé dva měsíce trvala plavba až do kolumbijské Cartageny. Po krátkém odpočinku pokračují dál. Čekala je dva tisíce kilometrů dlouhá cesta nehostinným vnitrozemím, nejprve po řece Magdaleně, pak přes andské hřebeny do Quita. Náročné a strastiplné putování ve člunu, pěšky, neschůdnými cestami, znovu na kánoji, na mezcích a oslech v nesnesitelném horku, vlhku, dešti, neustále obtěžování miliony moskytů, si dnes – v době, kdy se přesun mezi kontinenty počítá na hodiny, jen těžko dokážeme představit.

V srpnu roku 1685 se před nimi konečně v jednom z andských údolí objevilo město Quito. Další nekonečné týdny pak odhodlaně směřují dál do svých amazonských misí, nejprve do La Laguny (sídlo superiorů, představených misí na horní Amazonce v provincii Mainas, dnešním Peru) na řece Huallaga. Tady se oba nerozluční přátelé Fritz a Richter počátkem roku 1686, po více než dvouletém společném putování, rozešli. Richterovi byla přidělena horská misijní oblast na řece Ucayali, zatímco Fritz odešel k Omaguům. P. Samuel v La Laguna působil v letech 1704 - 1712 ve funkci superiora, Richter roku 1695 umírá. Jeho tragická smrt Fritze sice překvapila a zarmoutila,

nebyla však mezi misionáři ojedinělá. Richter byl zabit svými vlastními Indiány z kmene Cunivů. Bílí Evropané přinášející divochům nejen křesťanskou víru, ale i nový způsob života a četné vymoženosti civilizované společnosti starého kontinentu, naráželi mnohdy na odpor a nepochopení a stávali se obětmi indiánských vzpour či krutých praktik lovců lebek a kanibalů.

Omaguové byli jedním z nejpočetnějších kmenů na Amazonce a obývali ostrovy na rozsáhlém území mezi řekou Rio Napo a Rio Negro. Na jednom z ostrovů Fritz krátce po svém příchodu založil středisko své misie, postavil kostel a zasvětil jej svatému Jáchymovi. Postupně však rozšiřoval oblast svého působení, cestoval dál po proudu řeky až k dalším kmenům Yurimaguů, Aysuárů a Ibanomů. Musel tu bojovat s pohanskými pověrami divochů vycházejícími z jejich víry v návštěvu démonů, kteří je budou krutě utiskovat. Horlivost a hloubka misionářovy víry překonaly všechny překážky a Indiáni houfně přicházeli naslouchat jeho učení a byli pokřtěni. Fritz, aby neztratil kontakt se svými svěřenci, pak neustále cestoval nahoru a dolů po velké řece, ve dne v noci, bez oddechu. Založil na čtyři-

Naše svědectví musí být věrohodné

Pedro Arrupe, SJ

Pokračování z minulého čísla

Vím, že nářek a obžaloba skutečnou situaci zjednodušují. Ale kdybych o této stížnosti neslyšel od druhých tak často, vůbec bych o ní nemluvil. A také bych o ní nikdy nemluvil, kdybych neviděl její následky: rostoucí skepse vůči víře a církvi, vůči lidem a institucím, jež se přesto, že o cizí bídě vědí, cítí náramně dobře ve svém blahobytu.

Tyto tři faktory, moderní sekularizovaný svět, teologická diskuse a nezvládnutá otázka třetího světa, se mi v celosvětové rovině zdají být podstatnými příčinami krize a těžkosti víry. Podal bych ale špatný a jednostranný obraz, kdybych k popisu této situace nepřidal doplněk. Ten se mi zdá tím podstatnější, že v moderních hromadných sdělovacích prostředcích se mu nedostává stejné pozornosti.

K mým nejdojemnějším a nejtrvalejším zážitkům posledních let patří zkušenost náboženské obnovy a náboženského rozmachu, jak bych je v takové míře neočekával. U laiků, kněží a řeholníků jsem se setkal s vážností a prohloubením víry, což jsem v minulosti pozoroval jen málokdy. Teologie už dnes není tajnou vědou kléru, ale ve stále větší míře majetkem celého Božího lidu. V Latinské Americe jsem byl přítomen na bohoslužbách, kde slovo o křesťanském společenství nebylo

lacinou frází, ale prožívanou realitou. V Africe jsem mohl vidět příklady nezištnosti a dobrovolné chudoby, jak se o nich dovídáme jenom z dob kvetoucího křesťanství. Ještě dnes před sebou vidím skupinu padesáti mladých lidí, kteří strávili dobrovolně tři roky na Aljašce mezi Eskymáky, aby poskytli pomoc rozvojovým zemím. Také to je třeba vědět o dnešní mládeži. Často jsem se setkal s apoštolskými skupinami, které uskutečňovaly bez velkých organizací starokřesťanský ideál diakonie. Mohl jsem vidět, jak je v takových skupinách zcela nově objevována modlitba a meditace. Jako Generál řádu vím, jak velký význam mají takovéto základní skupiny pro zcela novou orientaci náboženského společenství. V rozhovoru s předsedou Světové rady církví jsem zažil opravdové bratrství v křesťanské víře, jež patří k velkým nadějím církve zítřka.

Těmito krátkými poznámkami nechci zmenšit na začátku zobrazenou krizi víry. Také nechci propadnout laciné, ale velmi nebezpečné útěše, jež označuje současnou krizi jako krátkodobou a přechodnou a sní o blízké jistotě víry. Vážnost časné situace nám zakazuje takové zjednodušování. Ale přes toto zjištění nemohu propadnout ve světle celosvětové situace ani pesimismu, který by byl stejným zjednodušením.

Krise struktury církve

Druhý problém je s právě zmíněným úzce spojen a podstatně určuje spolu s právě uvedenou situací vnitřní situaci církve v dnešním světě. Tento problém bychom mohli nazvat otázkou struktury a krize struktury v profánní společnosti. Všichni jsme svědky hlubokých napětí a ostrých výměn názorů, správných požadavků, ale i utopií, které přitom hrají důležitou roli. Mezi touto výměnou názorů na národní i mezinárodní rovině stojí ale jedna otázka: Jak je možné přivést všechny národy a státy, všechny vnitrostátní síly k tomu, aby se svobodně a zodpovědně přičiňovaly o společné blaho? Tato tendence má univerzální platnost a rostoucí měrou patří k sebevědomí dnešního člověka a dnešního světa.

Nedivme se, že tato tendence je účinná i v církvi. Bez dalšího dodejme, že část krize církevní struktury byla vyřešena celospolečenským procesem. Rozhodující podnět k tomuto vývoji ale pochází zevnitř, především z rozvinutého porozumění církve, jež bylo vysloveno na II. vatikánském koncilu a v pokoncilní době bylo dále konkretizováno a dodnes není ukončeno. Jako v oblasti víry vede tento vývoj i v oblasti církevní struktury k výměně názorů, napětím, krizím, ale také k obnovám a naději.

Základní otázka, kterou je v této problematice nutno zvládnout, se týká jednoty celé církve a mnohosti místních církví.

Při duchovní roztržičnosti, s níž se v kultuře naší doby mnohdy setkáváme, a při rozdílech zájmů a mínění se mi dnes jeví jednota a jednotící síla nutnější než kdykoliv jindy. Jednotlivá společenství a místní církve bude schopná života jen tak dlouho, dokud budou poutány pevnými svazky jak vnějšími, tak vnitřními s celou církví. Jinak se stanou sektami a skončí v izolaci. Tato souměřitelnost se projevuje rozmanitým způsobem. Především v spojením s papežem. Jenom tehdy, mluvíme-li všeobecně, v zodpovědnosti za jednotu ve víře a v lásce. Konkrétně řečeno, v zodpovědnosti za sousední církve a církevní provincie. Církevní provincie, jež prošly v posledních letech vlastním bouřlivým vývojem, musí mít ohled na jiné církevní provincie. Neexistuje jenom solidarita vzhledem k celé církvi, ale platí také uvnitř mezi místními církvemi.

V této souvislosti chci říci slovo k solidaritě s misijní církví. Novodobé misijní dílo církve patří k velkým činům evropského a severoamerického katolicismu. Také dnes by misijní příkaz církve nemohl být uskutečňován bez této pomoci.

Je známo, že misijní práce v tradičním slova smyslu upadla do krize, a možná se do krize dostane ještě víc. Důvody k tomu jsou bezpochyby jak v teologické, tak i v politické, sociální a kulturní rovině. Možná budeme muset v budoucnosti vykonávat svou pomoc ještě nezištněji, skromněji a s větší službou. Národy, které

dříve byly koloniemi, jsou samozřejmě, a tím i sebevědomější. Vzpomínají si ještě velmi dobře na svou nedávnou minulost. Není to přece jenom mnohdy tak, že tyto národy prožívaly misijní činnost jako část vlastní kolonizace? V budoucnosti bude naše misijní práce vyžadovat ještě více opatrnosti a přizpůsobení se. Tato přizpůsobení jsme už jednou zmeškali a nesmíme to připustit podruhé.

Přes konkrétní požadavky zodpovědnosti za celou církev by v žádném případě neměly být přehlíženy oprávněné požadavky místních církví. Právě tehdy, vidíme-li Kristovu církev v celosvětovém měřítku, nemůžeme než konstatovat, že její jednostranně západní epocha je za námi a že také v církvi musí existovat nutná diferenciacie a pluralismus. Chce-li si církev zachovat svou životní sílu a opět silněji vyzařovat do světa i dnešní společnosti, musí být posílen vlastním životem a vlastní iniciativou místní církve a církevního společenství. Jen tak se může v tak velkém organismu, jakým je církev, dařit skutečnému životu. Rozmanitost podnětů a zkušeností chrání před strnulostí a sterilitou. Na druhé straně není divu, že podobně jako ve společnosti ani uvnitř církve není tento rozvoj bez třenic a napětí. To v církvi platí ve více rovinách: ve vztahu mezi papežským primátem a řízením místních církví, mezi biskupskou konferencí a jednotlivými biskupy a konečně mezi vedením místní církve a jednotlivými členy obce.

Jedno by mělo platit pro všechny strukturální otázky církve: Musíme se od sebe navzájem ještě mnohemu učit. Navzájem se však učíme jen tehdy, mluvíme-li spolu. Otevřeně mluvit se ale může jen tehdy, jestliže se odloží vzájemná nedůvěra a strach a projevíme-li upřímnost a pohotovost.

Konečně se nesmí nad všemi těmi lidskými a psychologickými pokusy přehlížet jedno: Struktury a reforma struktur jsou nepochybně právě dnes důležité aspekty církve. Ale církve zdaleka není jenom otázkou struktury. Také proto nemůže být úloha církve přesunována jednostranně tam. Církve představuje vlastně tajemství Boha mezi lidmi. Nemůžeme a nesmíme toto tajemství sekularizovat a sociologizovat. Snad tajemný charakter církve znamená pro současný svět více světla, než tušíme. Za mnohými výměnami názorů a konflikty v otázce struktury se nezdá skrývat ještě jiný problém: napětí mezi institucí, úřadem a charismatem. Tímto tvrzením ale rozhodně nechci říci, že charisma lze nalézt jen mimo instituci nebo úřad; takové jednostrannosti jsou dnes, doufejme, překonány. Ale vždy znovu shledáváme, že velké krize víry a otázky reformy struktury nemohou být vždy řešeny jednou provždy teologickým vysvětlením, nýbrž nezřídka nevypočitatelnou silou charismatického svědectví.

V této souvislosti mohu poukázat například na vznik náboženských hnutí a řádů v církvi nebo na reformu a obnovu takových společenství vzhledem k základním požadavkům

a těžkostem celé církve. Není i dnes nutná taková zásadní úvaha? Rád se nechám kritizovat a opravit, jestliže zde vidím špatně: Budoucnost řádů v církvi bude zásadně záviset na tom,

Péče o člověka

Naznačením krize víry a otázky struktury zajisté nikterak není vyčerpávajícím způsobem zobrazena vnitřní situace církve dneška. Celá řada otázek zůstává ještě otevřená. Pomysleme třeba jen na dnes tak aktuální problém kněžství, na otázku celibátu a na rozklad uvnitř křesťanské morálky. I když jsou výchozí situace ve světě velmi rozdílné, přece se nesmíme dát oklamat tím, že zde jde o otázky týkající se celé církve. Další problém, který se mi zdá neodmyslitelný pro pochopení situace a úlohy církve v dnešním světě, je péče o člověka. Nasloucháme-li lidstvu, jež je ještě stále rozděleno do tolika protikladných světonázorových táborů a politických mocenských skupin, která záležitost a jaký cíl jím nejloubeji hýbe a který cíl ho nejvíce vábí, pak je to téměř všude péče o člověka. Encyklika "Populorum progressio" nazývá toto světové hledání "hledem po tom, jak být více člověkem". Moderní filozofická a teologická literatura mluví o nutnosti nového humanismu. Mluví se dokonce o znovuoživení lidského a mezilidského, přičemž mají lidé často mlhavou představu o tom, co člověk skutečně je nebo má být.

zda se jim podaří charisma, jež jim bylo dáno při jejich vzniku, vykládat a učinit plodným ne pro církve a svět věčejška, ale pro dnešek a zítřek.

Tento závazek vůči člověku má dvě příčiny: jednak si uvědomujeme, že člověk je provokován a ohrožován, a jednak známe jeho šance svobody v tomto světě.

Všichni známe podstatné faktory této výzvy a ohrožení. Tkví ve skutečnosti, která je v "Populorum progressio" označována pojmem radikální a obsáhlé změny – změny, jež nabrala tempo v minulosti zcela neznámé. Ukazuje se na poli hospodářském, sociálním, politickém i kulturním.

Tato změna už není omezena jenom na několik málo průmyslových zemí, ale zachvátila celý svět. Při návštěvě v západní Africe jsem byl hluboce pohnut společenskými změnami, které tam probíhají. Když myslím na moderní Japonsko, pak vím, co to znamená: Dnešní člověk žije pod zákonem radikální společenské změny. Vytváří nejen nový životní styl a nové mezilidské vztahy, nýbrž i nové myšlenkové procesy a nové uvědomění. Jak často jsem mohl konstatovat, že spory mezi generacemi, mezi mladými a starými, byly vyvolány právě proto, že rychlá společenská změna byla různě prožívána a různě interpretována.

*Pokračování přístě
Překlad Josef Blaha, SJ, a Eva Chaloupecká*

čet nových redukcí čili vesnic určených pro již pokřtěné Indiány.

První podrobná mapa Amazonky

Mohutné záplavy začátkem roku 1689 a těžká nemoc, která ho zastihla na cestě k Yurimaguům, přivedly Fritze až na portugalské území. Energický misionář často zasahoval mezi Portugalce a Španěly, kteří spolu na koloniálním území Amazonie soupeřili. Netajil se sympatiemi ke španělskému králi, v jehož službách byl. Proto navzdory vysokým horečkám byl portugalskými rivaly zatčen a poslán do jezuitské koleje v Pará (ústí Amazonky). Tam se sice uzdravil, ale dostal se do sporu s představiteli portugalské moci a půl druhého roku byl zadržován. Teprve na příkaz portu-

galského krále byl propuštěn a dopraven proti proudu Amazonky až do své misie. Cestou zpět připravoval materiál k mapě, popsal podrobně vesnice, indiánské kmény, všechny ostrovy a přítoky. Během dvou let se mu podařilo zmapovat celý tok Amazonky. Svou mapu úctyhodných rozměrů (je více než metr dlouhá a bezmála 50 centimetrů široká) dokončil v roce 1691. Roku 1706 ji přivezl do Quita a o rok později ji ve zmenšené podobě vydal tiskem známý rytec, jezuita P. Juan de Narvaez. Další století byla vzorem pro další rozvoj kartografie povodí největší řeky světa Amazonky. Mapu z roku 1691 objevil o půl století později v archivu v Quitu významný francouzský přírodovědec a kartograf Ch. M. La

Řička Aipena je přítokem Huallagy v povodí Maraňonu

Condamine. Převezl ji do Paříže a roku 1752 uložil do tamní Královské knihovny.

Stěhování

Spory mezi Španěly a Portugalci nebraly konce a portugalští vojáci pronikali stále více na španělské území. Fritz se proto rozhodl své svěřence přestěhovat. Jedině tak je totiž mohl zachránit před otroctvím. Na kánoích přesídlil tisíce Yurimaguů a Omaguů daleko proti proudu Amazonky, aby je dostal do bezpečí, pod správu španělské koruny. Ta totiž z otročování domorodců přísně zakazovala. Díky mírumilovnému přístupu k domorodcům a zásluhou svého charismatického zevnějšku (podle dochovaného popisu měřil okolo 190 centimetrů, byl hubený, ctihodného vzhledu, vousatý, s nazrzlými vlasy) se mu podařilo přesvědčit domorodce, aby opustili své vesnice. Velkou předností bylo i jeho jazykové nadání. Dokonale se naučil jejich řeči, a snáze jim tak mohl vysvětlit důvody této nelehké změny.

Po stopách Samuela Fritze

Tak už to v dějinách lidstva občas bývá, že se na některé mimořádné osobnosti, a nebylo jich jistě málo, během staletí zapomnělo, anebo jsou na stránkách historických knih zmiňovány jen krátce a neúplně. Takový je bezesporu i osud Samuela Fritze, jehož sice na západní polokouli považují za jednoho z největších misionářů vůbec, v rodné zemi v srdci Evropy je však jeho jméno takřka zapomenuto.

Co všechno se skrývá pod stručnou poučkou v jedné české encyklo-

pedii pod heslem Fritz Samuel "...jezuitský misionář a cestovatel. Bojoval za práva indiánů proti vykořisťování", jsme mohli zcela pochopit teprve po několikaletém studování nejrůznějších písemností, dokumentů, většinou cizojazyčné literatury, neboť u nás podrobné informace o jeho životě i práci chybí. Spolupracovali jsme během přípravy s řadou muzeí u nás i v Jižní Americe, s odborníky-historiky v Praze, především pak v Peru a Ekvádoru.

Třebaže jsme měli před naším odjezdem do Jižní Ameriky poměrně slušný "štos" písemného materiálu, skutečné objevování jeho osobnosti jsme pocítovali až v Amazonii. Fritz zde prožil bezmála 40 let života, až do své smrti v roce 1725. Ačkoliv jsme v Jižní Americe strávili nesrovnatelně kratší dobu, měli jsme možnost, byť jen nakrátko, ochutnat všechno to strádání a nepohodlí, jaké život v tropické džungli skýtá. Horku, nesnesitelnému vlhku, nekonečným útokům dotěrného hmyzu Evropan jen těžko přivyká. Jednoduchá strava, nejrůznější choroby, jedovaté rostliny i nebezpečná zvířata ohrožují zdraví bělochů dnes stejně jako před staletími. Přesto, nebo snad právě proto jsme tak mohli lépe pochopit obrovskou vnitřní sílu, hlubokou víru, pokoru a úctu k životu, které P. Samuelovi pomohly překonávat všechny útrapy a odříkání.

Dvě desky, dva kameny

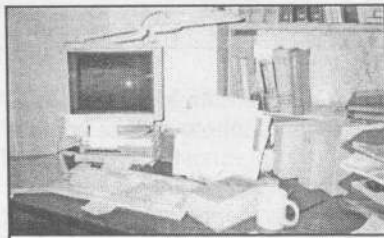
Součástí celého projektu bylo nejen připravit podklady pro dokumentární film a knižní publikaci, nýbrž i odhalení dvou pamětních desek věnova-

ných P. Fritzovi. První z nich byla slavnostně odhalena letos v červenci na břehu jezera Lauricocha. Právě toto místo vysoko v peruánských Andách označil Samuel Fritz jako pramen Maraňonu, a tudíž celé Amazonky. (Až do poloviny našeho století se tento názor všeobecně přejímal a některé publikace, včetně encyklopedie Britannica, jej dosud uvádějí. Pramennou zdrojnicí, jak už dnes víme, je však řeka Ucayali, která je o více než 500 km delší než Maraňon.) Trutnovskou desku odhalil letos v srpnu na Krakonošově ná-

městí starosta města Mgr. Ivan Adamec. Význam tohoto rodáka zdůraznil svou přítomností i arcibiskup královéhradecký Karel Otčenášek a přítomné v dopise pozdravil i jezuitský provinciál P. Vojtěch Suchý. Oba kameny z Trutnova a Amazonie, jež jsou součástí obou desek, pak připomínají místa spjatá s jeho životem. Kéž by tento projekt pomohl znovu připomenout život a činy tohoto neobyčejného člověka. Pevně doufáme, že by tomu byl sám P. Samuel Fritz, navzdory své neobyčejné skromnosti, upřímně rád.

Na břehu jezera Lauricocha byla umístěna pamětní deska. P. Samuel Fritz roku 1693 určil toto místo jako pramen Maraňonu, a tedy, jak se domníval, celé Amazonky.

STUDIE

Osobnosti Tovaryšstva dvacátého století

Ročenka Tovaryšstva Ježíšova pro rok 2000 přinesla zajímavý a velmi široký pohled na uplynulé století,

jak se projevilo v dějinách řádu. Vybrali jsme pro vás několik krátkých nahlédnutí do života významných jezuitů oné epochy.

OSWALD VON NELL-BREUNING (1890-1991)

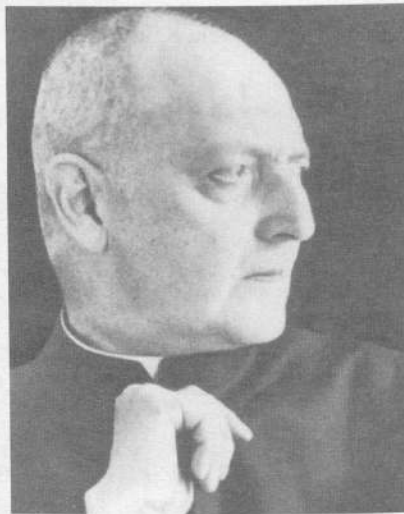
Narodil se 8. března 1890 ve Frankfurtu nad Mohanem ve vážené rodině s hlubokými katolickými kořeny. Byl předchůdcem dnešního sociálního učení církve. V roce 1911 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova a jako mladý řeholník pocítil váhu onoho dějinného období: I. světová válka, Ruská revoluce a porážka jeho vlasti. Přípravou na vyučování etiky a sociologie mu byl doktorát, který získal po obhájení disertace o základních morálních otázkách směnného obchodu.

Velká světová hospodářská krize na Západě způsobila, že se zaměřil na problémy práce a spravedlnosti, která měří každému stejným dílem. Jeho věhlas dospěl až

do Vatikánu, kam byl Otec von Nell-Breuning povolán do týmu, který vypracoval text "Magny charty" sociálního učení církve, zveřejněný v roce 1931 papežem Piem XI. jako Encyklika *Quadragesimo anno*.

Vrcholem jeho kariéry měla být teprve léta po II. světové válce. I když jeho pokrokové názory vzbuzovaly obavy, získával všeobecný respekt hloubkou a solidností svých myšlenek a argumentace. Po II. vatikánském koncilu byly jeho rady dychtivě vyhledávány sociology, politiky a obchodníky.

Přesto byli němečtí biskupové znepokojeni jeho levicovými názory. Když dostal ke svým osmdesátým narozeninám od bavorské katolické

Akademie cenu Romana Guardiniho, biskupové se slavnosti nezúčastnili. Napravili to při jeho devadesátých narozeninách udělením Zlaté medaile svatého Bonifáce. Současně vyšel v časopise německých jezuitů *Stimmen der Zeit* text s názvem *Osobní historie*, který mohl být považován za jeho závěť. Otec von Nell-Breuning se však měl dožít stých narozenin.

Byl neúnavným průkopníkem důstojnosti lidské práce v rámci vyvážené spravedlnosti. Slova jednoho německého biskupa o von Nell-Breuningovi by mohla sloužit jako epitaf: jeho srdce bilo za lidi na okraji společnosti, bojoval proti nespravedlnosti vždy a všude, byl předchůdcem dnešní angažovanosti církve za lidská práva.

Manuel Alcalá, SJ

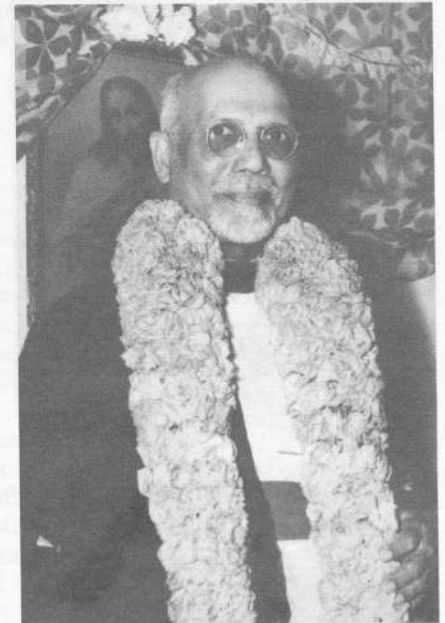
JEROME D'SOUZA (1897-1977)

Narodil se v Mangalore v Indii, v rodině, která se pyšnila tím, že získala víru od svatého Františka Xaverského. Vyrůstal ve vícejazyčném prostředí, takže hovořil plynně šesti různými jazyky. Vzdělání získal v jezuitských školách. Před svým vstupem do Tovaryšstva Ježíšova v jedné z nich vyučoval.

Po absolvování teologických studií v Belgii se v roce 1933 vrátil zpět do Indie a ihned začal pracovat ve vysokých administrativních funkcích řádu jako rektor a ředitel školy. Protože byl vynikající řečník, stal se předsedou kongresové strany, která ho nominovala za člena ústavního shromáždění, které nastolilo otázku nezávislosti Indie. Zde se setkal s Pandítem Nehru, prvním ministerským předsedou, který u něho často hledal radu a pomoc.

Společně s dalším křesťanem se mu podařilo přesvědčit klérus a laiky o tom, že na znamení důvěry ve většinovou společnost by se měli zřici ústavního práva na místa v parlamentu.

Mohl své vlastní poskytnout různé vynikající služby; např. ukončení patronátního práva Portugalců při jmenování biskupů nebo skončení francouzských nároků na kolonie v Indii. Zabudoval také do ústavy uznání práva

všech občanů na praktikování a propagaci svého náboženství. Mnohokrát byl delegátem u Spojených národů.

Otec generál Janssens ho podporoval v založení indického sociálního institutu. Účastnil se 30. generální kongregace, na níž byl zvolen asistentem pro Indii a východní Asii. Po návratu do vlasti v roce 1968 byl až do své smrti v roce 1977 činný jako spisovatel a řečník.

V. Lawrence Sundaram, SJ

AIMÉ DUVAL (1918-1984)

Narodil se 30. června 1918 ve francouzském Val d'Ajol a do Tovaryšstva vstoupil v roce 1936. Byl neobyčejně nadaný pro komunikaci a jeho kázání byla skvělá a úspěšná. Jeho představení ho však povzbuzovali, aby se začal zabývat hudbou, aby skládal a doprovázel své vlastní písně na kytaru. Jeho inspirace vyvěrala ze života samotného a z Evangelia. Text i rytmus hluboce plynuly, i když přednes byl chudý. Náměty mu byly víra, přátelství, touha, osamělost. Kritici psali, že jeho víra byla živena starostí o sociální otázku. Od roku 1960 se jeho popularita šířila za hranice Francie a zejména dvě skladby se staly hitem: *Můj přítel Pán* a *Proč tak pozdě?*

Napětí ze stálé aktivity ho přivedlo k alkoholismu, kterého se konečně zbavil dvanáct let před svou smrtí. Zemřel ve věku 65 let. Jeho klikatá cesta do plnosti je upřímně zapsána v jeho posledním díle *Dítě, které si hrálo s měsícem*.

Henri de Gesac, SJ

IGNACIO IPARRAGUIRRE (1911-1973)

Narodil se 30. srpna 1911 v Bilbau a do Tovaryšstva Ježíšova vstoupil v roce 1926. Vzhledem k tomu, že jezuité byli záhy ze Španělska vyhnáni, absolvoval studium z větší části v Belgii a Holandsku. V roce 1945 získal na univerzitě Gregoriána v Římě doktorát disertací o praktikování exercicií za života sv. Ignáce. Od té doby se systematicky věnoval studiu Ignácova

textu exercicií, jeho slovní zásobě a metodice. Zároveň přednášel na Gregoriáně teologii exercicií.

Ve spolupráci s Cándidem de Dalmases publikoval "Veškeré spisy svatého Ignáce" (1952), dílo, jež se dočkalo už pátého vydání (1991). Vedle své vědecké práce vyvíjel bohatou exerciční činnost. Aby vzbudil zájem mladých jezuitů o nový přístup k exerciciím a spiritualitě, založil časopis "Ignatiana", který vedl ke vzniku "Centra ignaciánské spirituality" v Římě. Jeho činnost se neomezovala pouze na Řím, vřelé kontakty se svou vlastí udržoval i úzkou spoluprací s redakcí španělského jezuitského časopisu "Manresa". Jeho dílo obsahuje 26 knih a stovky uveřejněných článků.

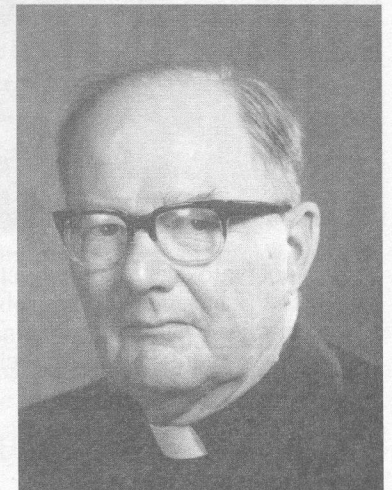
Cándido de Dalmases, SJ

BERNARD LONERGAN (1904-1984)

Narodil se v provincii Quebec v Kanadě. Jezuitské vzdělání získal ve své vlasti, v Anglii a Itálii. Od roku 1940 vyučoval teologii na Gregoriáně v Římě a na Regis College v Quebecu. Po svém onemocnění rakovinou se vzdal všech přednášek kromě krátkých vystoupení v USA na Harvardu a v Bostonu a věnoval se spisovatelské činnosti.

Lonergan byl odborným poradcem na II. vatikánském koncilu a členem mezinárodní teologické komise. Jeho nejznámější knihy jsou: "Insight: a study of human understanding" (Vhled: studia o lidském poznání) a "Method in Theology". Základem jeho úvah byly zásady Tomáše Akvinského, které přeraboval velmi osobitým způsobem s pomocí svých obsáhlých znalostí nejen teologie a filozofie, ale i exaktních a společenských věd.

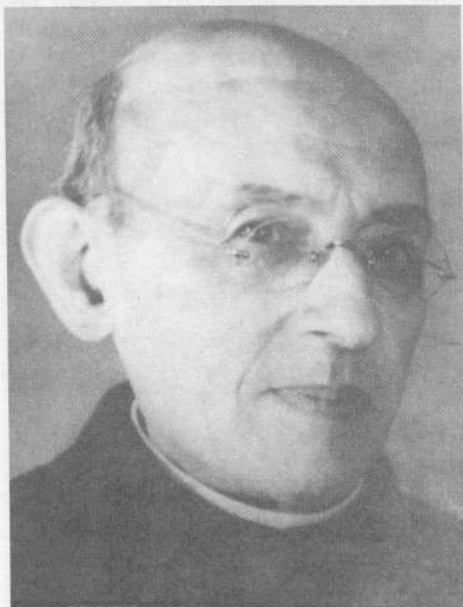
Jeho myšlení není všeobecně přístupné, ale v akademických kruzích způsobil "tichou revoluci". Záhy po jeho smrti se objevilo na 200 doktorských disertací o jeho myšlenkách a bylo zorganizováno několik cyklů

přednášek zabývajících se rozbořem jeho textů. Dva časopisy ("Lonergan Studies Newsletter" a "Method: Journal of Lonergan Studies") se zabývají výhradně výzkumem a rozvíjením jeho myšlenek.

Frederick Crowe, SJ

JOSEPH MARÉCHAL (1878-1944)

Tento znamenitý belgický filozof a psycholog se narodil v Charleroi v roce 1878. Předtím, než se zaměřil na teologii, získal doktorát z přírodních věd. Protože psychologie v té době zaujímal ve vědeckém výzkumu přední místo, důkladně studoval práce vedoucích představitelů tohoto oboru, když v roce 1911 pracoval ve významných laboratořích Wilhelma Wundta v Mnichově.

Ve smyslu encykliky Lva XIII. se věnoval hlubšímu studiu tomismu a scholastické tradice. V odborných kruzích si získal velké uznání monumentálním dílem o základech metafyziky a dvěma svazky, které pojednávají o psychologii mystiky. Centrum jeho činnosti

však spočívalo ve znamenitých přednáškách, které ovlivnily mnoho generací. Přicházející stáří způsobilo změnu jeho práce, přestává přednášet a koncentruje se na publikační činnost, která však byla narušena pustošivým požárem v Eegenhovenu. Maréchal zemřel ke konci druhé světové války v Lovani.

J. Javaux, SJ

KARL RAHNER (1904-1984)

Narodil se v německém Freiburgu a ve svých 18 letech vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova, brzy po svém bratru Hugovi. Po ukončení základního studia teologie byl poslán studovat filozofii, a tak se podrobně seznámil s Martinem Heideggerem. Jeho vlastní zájem ale patřil teologii, zvláště pak dogmatice, kterou přednášel na rozličných univerzitách. Přes mnohé problémy s církevní cenzurou se stal odborným poradcem II. vatikánského koncilu.

Mnoho jeho prací je spíše spekulativního rázu, přesto však se neuzavíral problémům a idejím moderní doby, jako například evoluci, vztahům mezi marxismem a křesťanstvím, teologií a politikou, ekumenismu. Oblíbeným tématem v jeho knihách se také stala jezuitská spiritualita a duchovní rozlišování u sv. Ignáce. Dodnes mnozí s povděkem vzpomínají na exercicie, které jim dával a které později komentoval ve svých knihách.

Odchod do důchodu z důvodu stáří ale neznamenal konec jeho práce a činnosti; zůstal členem mnoha komisí, účastnil se kongresů, stal se vyhledávaným přednášejícím a bylo s ním natočeno mnoho rozhovorů. Na konci jeho života zahrnovala primární bibliografie jeho díla 4000 titulů a sekundární 1000. Veřejně byla jeho práce oceněna 15 čestnými doktoráty a zřízením ceny pro teologické bádání k jeho osmdesátým narozeninám.

Rahnerovy myšlenky o "nadpřirozeném existenciálu" (každému člověku je vlastní vrozené a nezasloužené zaměření na společenství s Bohem) a pojem "anonymní křesťan" překročily hranice přednáškových sálů a dostaly se do všeobecného povědomí.

Celý jeho život byl neustálým přemýšlením o víře, o tom, jak člověk uvěří, o problémech obyčejných mužů a žen, které považoval za svoje vlastní. Jeho teologie byla sycena dvěma základními zdroji: Duchovní náboj a hloubku čerpal z ignaciánské mystiky. Druhým pramenem, za pomoci jeho bratra Huga, byla tradice církve s jejími patristickými texty. Tyto zdroje přivedl Rahner do harmonické syntézy, která nebyla učena k ohromení intelektu, ale k oslovení a proměnění srdce posluchače nebo čtenáře. V roce 1978 Rahner napsal: "V modlitbě objevená ignaciánská spiritualita byla pro mne významnější než celá filozofie a teologie, kterou jsem získal od jezuitů, nebo od někoho jiného." Tak Rahner zůstává nejen velikým teologem, ale na prvním místě hluboce věřícím člověkem.

Walter Kern, SJ

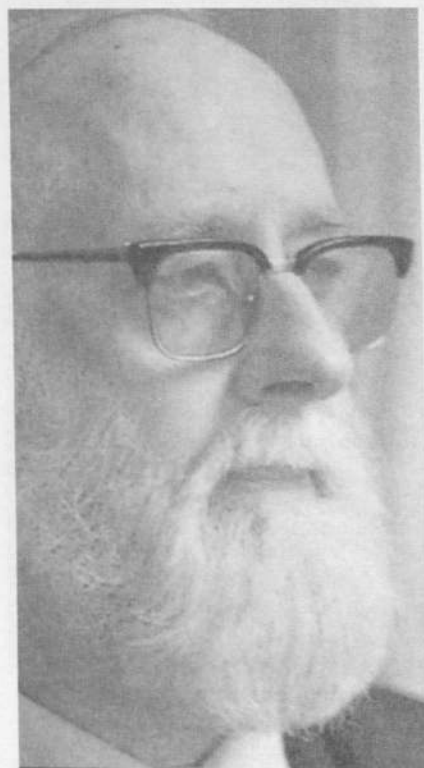
LUIS ALONSO SCHÖKEL (1920-1998)

Narodil se v Madridu, zemřel v Salamance, ale polovinu svého života strávil v Římě, kde se věnoval výzkumu a vyučování na Biblickém institutu. Jeho zájem o jazyky a literaturu sahá do období, kdy působil jako profesor v semináři v Comullas (Španělsko) ještě před tím, než byl vysvěcen na kně-

ze. Když byl určen na biblická studia, zaměřil svou pozornost na Písmo svaté. Jakýsi odborník prohlásil, že žádný moderní vykladatel Písma nemohl Schökelovi konkurovat v jeho interpretaci jazyka a slohu Starého Zákona.

Alonso Schöckel nebyl pouze badatelem, ale i učitelem, kterému se podařilo získat některé ze svých žáků za spolupracovníky.

PIERRE TEILHARD DE CHARDIN (1881-1955)

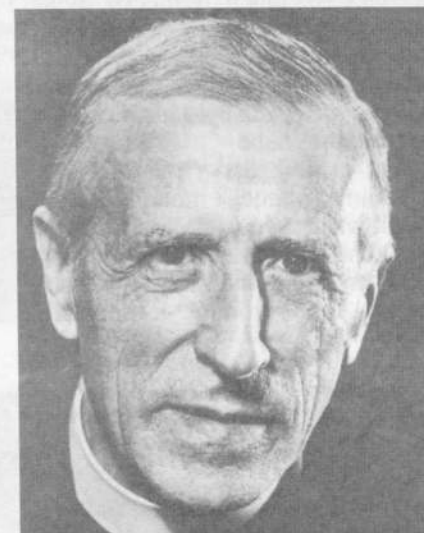
Narodil se 1. května 1881 v křesťanské rodině v Orcines ve Francii jako jedno z jedenácti dětí. Zatímco zbožnost načerpal u své matky, jeho otec v něm probudil zálibu v přírodních vědách. Po filozofických studiích učil fyziku a chemii na jezuitské škole v Káhiře. Jeho zájem o paleontologii byl podporován představenými, kteří souhlasili s tím, aby v roce 1914 získal v Paříži doktorát. Za první světové války vedl skupinu nosičů raněných.

Mezi bitvami psal svůj válečný deník s hlubokými vhledy do fyzického a duševního utrpení jedinců a lidstva jako takového, které v něm vyvolalo kosmický soucit. V roce 1923 se vydal na geologický průzkum do Číny a Asie vůbec, kde jeho myšlenky uzrály a našly svůj výraz v jeho nejslavnější knize "Le milieu divin" (Božské prostředí).

Druhá světová válka ho zadržela v Číně, kde napsal "Le phénomène humain" (Fenomén člověk), který nemohl publikovat, protože církevní autority usoudily, že šel proti pravověrnému učení o dědičném hříchu a nezasloužené milosti. Kvůli těžkostem jeho představení nařídili, aby opustil Paříž a vysoké akademické postavení, které měl. Teilhard přijal rozhodnutí s příkladnou poslušností a usadil se v New Yorku. V té době jezdil do Afriky, kde zkoumal fosilie Australopitheců.

Teilhard de Chardin se stal známým jako schopný vědec (na poli geologie a paleontologie), originální myslitel (slučující vesmírnou a lidskou evoluci) a hluboce duchovní jezuita (velmi aktivní mystik). Nicméně byl vysoce kontroverzní postavou. V roce 1958 otec Generál Janssens musel oznámit Tovaryšstvu, že Posvátné officium nařídilo všem řeholním komunitám, aby ze svých knihoven odstranily jeho práce. Byl rehabilitován až po své smrti. Zemřel na Boží hod velikonoční roku 1955. Jeho knihy se překládají do nespočetných jazyků a mnohým pomáhají znovu objevit křesťanskou víru.

Charles d'Almaghanc

MARIO VENZO (1900-1989)

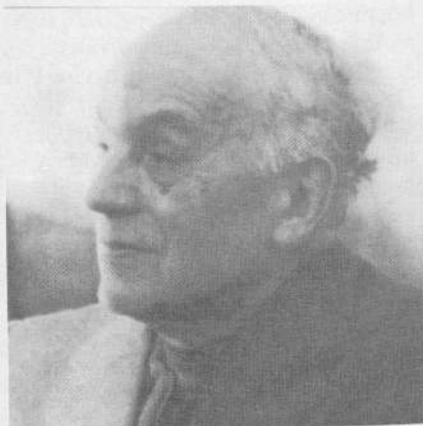
Narodil se 14. února 1900 v italské provincii Vicenza. I když vystudoval účetnictví, otec ho pro jeho umělecké sklony poslal nejprve na benátskou Akademii, a poté do Paříže, kde zůstal až do roku 1933 a zúčastňoval se různých výstav, na nichž prezentoval svá díla s dalšími umělci, případně sám.

Jeho uctívání krásy v něm způsobilo duchovní proměnu, takže vstoupil do jezuitského noviciátu, zcela připraven vzdát se své umělecké kariéry. Avšak po jisté době ho sami představení opět nasměrovali k malování – jeho talent byl obohacen o podněty z ignaciánské spirituality. Syté barvy jeho

krajin vypovídají o jediném Bohu, který pracuje pro nás, jak by řekl svatý Ignác.

Po roce 1948 se ve světě umění angažoval ještě intenzivněji; uspořádal výstavy nejen v Itálii, ale také ve Francii, Německu, Švýcarsku a v Latinské Americe. Veřejnost je dobře přijala, a zejména televize podporovala jeho dílo bez ohledu na to, zda bylo inspirováno přírodou, nebo náboženstvím. Když zemřel, barvy na jeho posledním plátně, monumentální venkovské scéně, ještě neoschly.

Známy umělecký kritik se ptal, co by se stalo, kdyby Venzo nebyl tak skromný a soutěžil

s umělci své generace. Všeobecně se mýnilo, že tím, že spojil vnímavost moderního člověka s pohledem řeholníka a genialitou umělce, mohl lépe vyjádřit jemné a vznešené aspekty stvoření: podivuhodné svědectví milosti, která působí tak, že můžeme ve velké knize života číst Boží poselství.

Zemřel 1. září 1989 v Gallarate, v jezuitské komunitě náležející do Milána.

Luigi Pretto, SJ

překlad M. Herold
a P. Filka

Milý bratře redaktore!

... Když jsem si v posledním čísle Vašeho bulletinu přečetl články o P. Lallemantovi, jehož jméno mi doposud nic neříkalo, napadlo mi, že žil v době, kdy ve Francii působil a psal mystické spisy kapucín skotského původu, P. Benedikt z Canfieldu. Jeho jméno je spojováno se jménem de Bérullovým a jinými známými jmény z té doby. Před několika léty jsem přeložil hlavní dílo O. Benedikta *Regula perfectionis – Pravidlo dokonalosti* pro sestry klarisky-kapucínky ve Šternberku. Protože o O. Benediktu pojednává dost obšírně známý polský filosof – kdysi marxista, napadlo mi vrátit se k jeho objemné knize a zjistit, zdali tam není něco o P. Lallemantovi a o mystických snahách u jezuitů. Knihu mám ve francouzském překladu z r. 1969. (Leszek Kolakowski byl známý jako nekonformní marxista. Nyní žije v Anglii a pokud není katolík, má blízko ke křesťanství.)

Překvapilo mne, že jméno O. L. Lallementa se tam vyskytuje na pěti místech v souvislosti s kardinálem de Bérulle a pak v souvislosti s P. Surinem, jeho žákem v Rouen. Ovšem hlavní pojednání je věnováno žáku P. Lallementa Surinovi.

P. Juvenál A. V., OFMCap

Vzpomínka našeho čtenáře Josefa Louba:

Vloni jsme vzpomínali padesáti let od provedení Akce "K", tj. soustředění řeholníků. Tak uplynula doba dosti dlouhá, aby bylo možno na neveselé věci vzpomenout i veseleji a bez emocí. K tomu nám může přispět i Archiv MV H-718, č. arch. 3, str. 89-90. Je to část zprávy z Oseka, kde bylo tehdy dvě stě dvanáct osob-řeholníků včetně jezuitů:

Central. středisko klášter Osek – poznatky MNB, velitelství SB, 2. sektor, 3. odděl., Praha

8. března 1952, TAJNĚ

.../ Další poznatky, kterých bylo opět získáno jsou ty, že není právě výhodné přidělovat řeholníky do takových továren, které jsou po stránce výkonnosti jedny z posledních v kraji. Toto se zejména dobře projevuje v tom, že zde mají řeholníci stále primát v pracovním výkonu. Rozhodně není bývalý živnostník, který byl přidělen do továrny příslušným prac. úřadem, nebo bývalý úředník vhodným soupeřem při pracovním úsilí s řeholníkem, který je již z kláštera veden k tomu, aby pracoval. Zde je v důsledku možno pozorovat, jak řeholníci mají zkreslenou představu o skutečném výkonu naší dělnické třídy a velmi ostře kritizují tuto skutečnost. V podniku pravda dosahují proti civilním zaměstnancům mnohem lepších výkonů, ale ještě lepších výkonů dosahují tehdy, když se jim podaří s někým hovořit, neb mohou klidně dokazovat, a to zcela po pravdě, jak pracují oni a jak druzí. .../

Krajské velitelství Stb
velitel 2. oddělení štržm. W.

Vyhotovil: stržm. H.

Leden

Úmysl všeobecný

At' křesťané, díky vytrvalému hledání jednoty podle Kristovy vůle, podporují evangelizační nových generací.

"Ve verši Janova evangelia, který je pro ekumenismus inspirací a vůdčím motivem – 'ať všichni jsou jedno... aby svět uvěřil, že ty jsi mě poslal' (Jn 7,27) – jsou slova **aby svět uvěřil** tak velice zdůrazněna, že občas zapomínáme, že jednota slouží podle evangelisty především Otcově slávě." (Jan Pavel II.)

Úmysl misijní

At' občanská a náboženská výchova pomáhá vykořenit ze světa každou formu intolerance či diskriminace.

"Ve století, které právě opouštíme, bylo lidstvo těžce zkoušeno nekonečnou a hrůznou řadou válek, konfliktů, genocid, etnických čistek, které způsobily nevýslovná utrpení...". (Jan Pavel II.)
Modleme se, ať občanská a náboženská výchova pomáhá vykořenit ze světa každou formu intolerance či diskriminace.

Úmysl národní

At' se v našem národě dále uzdravují rány vzniklé v historii rozdělením křesťanstva.

Jinak se na husitství, třicetiletou válku, pobělohorskou dobu, na baroko dívá evangelík, jinak katolík, jinak ateista. To jsou rány vzniklé dávným i nedávným rozdělením v historii. O jejich vyléčení se máme i modlit i snažit.

Únor

Úmysl všeobecný

At' se děti již nikdy nemusí zúčastnit vojenských konfliktů, ale at' mohou bez nenávisti a násilí prožívat nezkalené a šťastné dětství v láskyplném prostředí rodiny, školy a společnosti.

"Rád bych řekl vládám a ozbrojeným skupinám, které verbují děti, že to není bez následků. Ty děti se stanou stejně krutými, jak jsem byl já. Zranění a po- znamenání zůstane navždy. Nosím je svým těle a je to pro mne velká obtíž. Počal jsem se měnit, když jsem šlápl na minu." (Bývalý voják-dítě z Kambodže)

Úmysl misijní

At' rodina, která přijala evangelium za své, je nástrojem evangelizace, a tak pomáhá vytvořit z lidstva pravou rodinu národů.

Ve světě je rozšířená touha po tom, aby národy žily jako jedna rodina v míru a pokoji. Neví se ovšem, jak toho dosáhnout. Někdo musí začít. – Věřící rodina, buňka národa, církve v malém, má začít tím, že bude šířit to, čím žije, totiž mír a pokoj, a tak bude pomáhat vytvářet z lidstva pravou rodinu národů.

Úmysl národní

At' mladí lidé nacházejí – ve světle Ducha svatého – své osobní životní povolání a jsou mu věrni.

Tento úmysl, na který se máme podle našich biskupů v únoru modlit, nás upozorňuje na důležitou skutečnost. Vidíme kolem sebe mnoho nešťastných jedinců i dvojic, kteří si svou nespokojenost sami zavinili tím, že učinili nezralé rozhodnutí, anebo tím, že se nechali vést momentálním citem nebo emocí, bez ohledu na cokoli jiného. – Zapomínají na dvě věci: na Boha a na rozum! Máme se modlit, aby při svých – hlavně životních – rozhodnutích čerpali i z pramenů moudrosti Ducha svatého světlo a sílu a aby zůstali věrni.

Březen

Úmysl všeobecný

At' se také díky angažovanosti všech věřících ukončí drama bídy tím, že se odstraní nesnesitelné nerovnosti sociální a ekonomické, charakterizující tento svět.

Na zemi žijí v chudobě asi dvě miliardy lidí. Jedna miliarda tři sta milionů žije pod hranicí chudoby, tj. nemají ani jeden americký dolar na den. Bída roste, místo toho, aby se umenšovala. Pro Ježíšova učedníka z toho plyne povinnost, aby se ze všech svých sil snažil odpomoci této tragédii. Co jsem pro to udělal? – dělám? – budu dělat? – mohu udělat?

Úmysl misijní

At' příklad mučedníků a "svědků víry", na které jsme vzpomínali v rámci Velkého jubilea, přispívá k pokroku ekumenického a mezináboženského dialogu.

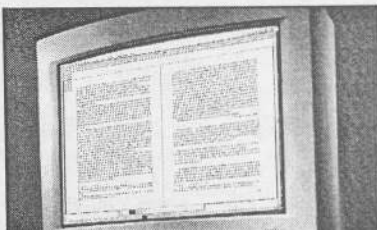
Je dávno zřejmé, že povrchní, rádo by ekumenické řeči a modlitby nesvádějí křesťany na dlouho dohromady stejně jako zdvořilostní gesta vůči jiným náboženstvím. Vzorem zde mohou být mužové a ženy, kteří berou svou víru vážně a opravdově, kteří pro ni snášejí ústrky a pronásledování, dokonce i smrt. O těch Ježíš říká, že jsou blahoslaveni.

Úmysl národní

At' se – také díky lásce a velkorysosti křesťanů – u nás odstraňuje zlo rasismu a nelásky k cizincům.

Zlo rasismu a nelásky k cizincům jsou jítící se rány naší doby. Mnozí berou existenci a přítomnost cizinců jako vlastní ohrožení nebo jako by to byli oni, kdo je musí živit, šatit, ubytovat. Jednou se zeptal jeden znalec Zákona Ježíše: "A kdo je můj bližní?" Ježíš se ujal slova a řekl podobenství o Židovi, kterého napolo mrtvého nechali lupiči u cesty a kterého se ujal Samaritán. Učitel Zákona Ježíš řekl: "Jdi a stejně jednej i ty." (Lk 10,25-37)

Připravuje P. Antonín Holas, SJ

ZPRÁVY

Řím

■ V neděli 21. ledna oznámil Sv. otec jména nových kardinálů, mezi nimiž jsou tři jezuité: *Jorge Mario Bergoglio* (*1936), bývalý provinciál argentinské provincie, nyní arcibiskup v Buenos Aires a primas Argentiny; *Avery Dulles* (*1918), profesor oboru "náboženství a společnost" na Fordham University v Bronxu (New York); *Roberto Tucci* (*1921), byl mj. ředitelem, zodpovědným za revue *Civiltà Cattolica* a ředitelem *Radio Vaticana*, je také zodpovědný za organizaci cest Svatého otce.

Kolín

■ Jako každý konec roku, tak i tentokrát se ve dnech 27. až 30. 12. 2000 v kolínském noviciátě konalo setkání scholastiků. V přátelské atmosféře se hovořilo o některých důležitých záležitostech studujících jezuitů (studium, pastore a pastorační experimenty). Na setkání přijel i P. provinciál.

Bratr
M. Venzo, SJ:
Podzim

Chicago

■ Univerzita Loyola v Chicago, USA, ještě nikdy neměla tak mladého posluchače. Devítiletý Sho Yano, syn Japonce a Korejky, byl po úspěšném složení přijímací zkoušky přijat do prvního ročníku. Univerzita Loyola učinila tento netradiční krok, ačkoliv jiné vyhlášené univerzity mladého uchazeče odmítly.

Holandsko

■ V kostele Tovaryšstva v Amsterdamu byla nedávno objevena sbírka 75 mědirytin. Tato díla pocházejí od proslulých antverpských mědirytců, jejichž tvorba se z desetiny vztahuje k Tovaryšstvu. Zobrazují např. naše světce, sv. Františka Xaverského, sv. Aloise, sv. Stanislava a sv. Roberta Bellarmino. O rytinách z antverpských dílen se zmiňuje Jerónymo Nadal v knize *Evangelicae historiae imagines* (1593).

Rusko

■ Ministerstvo spravedlnosti Ruské federace zamítlo žádost o úřední registraci kulturního a náboženského centra *Iñigo* v Novosibirsku.

Brazílie

■ Během restauračních prací v kostele sv. Vavřince "de los Indios", 15 km od Rio de Janeira, byly objeveny některé umělecké fragmenty, patřící ke starému hřbitovu, kde byly v 17. a 18. století pohřbíváni jezuité. Archeologové přičítají tomuto nálezu velkou cenu, protože jasně ukazuje na vzájemný kulturní vliv domorodců a jezuitů.

JUBILEA - JUBILEA - JUBILEA - JUBILEA

P. Jiří Novotný	Olomouc	22. 3.	50 let kněžství
P. Jan Blecha	Brno	2. 2.	15 let v Tovaryšstvu
P. Jiří Novotný	Olomouc	28. 2.	80 let
P. František Pevný	Brno	16. 2.	80 let
P. Antonín Holas	Štěpánov	12. 2.	75 let
P. Petr Kolář	Praha	7. 2.	60 let
F. Josef Gavura	Praha	3. 3.	60 let
S. Vojtěch Pokorný	Bratislava	11. 2.	30 let

UPŘÍMNĚ BLAHOPŘEJEME

Seznam podporovatelů bulletinu od 26. října 2000 do 19. ledna 2001

Petr Pavelka, Bánov; Jaroslav Stuchlý, Ostrava; Bohumír Riedl, Uherské Hradiště; PhDr. O. A. Kukla, Praha; P. Jan Baščavský, Nová Horka; Ing. Ludvík Rušar, Pacov; Ing. Pavel Hora, Praha; Libor Galatík, Zlín.

Všem dárcům upřímně děkujeme